

Hanna Tyni

KONGRESSIMATKAILUN KEHITTÄMINEN OULUSSA

KONGRESSIMATKAILUN KEHITTÄMINEN OULUSSA

Hanna Tyni
Opinnäytetyö
Kevät 2014
Liiketalouden koulutusohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma, liiketoimintaosaaminen

Tekijä: Hanna Tyni

Opinnäytetyön nimi: Kongressimatkailun kehittäminen Oulussa

Työn ohjaaja: Kaisu Kinnunen

Työ valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2014

Sivumäärä: 53 + 7

Kongressimatkailulla on merkittävä vaikutus järjestävälle paikkakunnalle sekä imagolisesti että taloudellisesti. Kansainvälisten kongressien järjestäminen tekee tunnetuksi suomalaisen osaamisen lisäksi yhteiskuntaa, ympäristöä ja kulttuuria, mutta kongressiin osallistujat ovat myös parhaiten maksavia matkalaisia. Yksi kongressivieras viipyy paikkakunnalla noin neljä vuorokautta ja käyttää päivittäin noin 350 euroa rahaa.

Työn toimeksiantajana on BusinessOulu, jonka Convention Bureau tarjoaa maksutonta asiantuntijapalvelua kongressien järjestämiseen Oulussa. Opinnäytetyön tarkoitus oli löytää syitä sille, miksi Oulun menestyminen kongressimatkailussa on heikompaa kuin vertailukaupungeissa Espoossa ja Jyväskylässä. Tavoitteena oli myös vertailla Oulun kaupungin toimintatapoja kongressimatkailun hoitamisessa vertailukaupunkien toimintatapoihin ja saada sitä kautta kehitysehdotuksia Oulun kaupungin kongressitoiminnan parantamiseksi.

Tutkimus toteutettiin teemahaastatteluna, johon osallistui toimeksiantajan lisäksi kongressimatkailun parissa työskentelevät henkilöt Jyväskylältä ja Espoosta. Lisäksi sähköpostilla lähetettiin kysymykset muutamalle muulle kongressialan toimijalle. Haastattelujen pohjalta rakennettiin SWOT -analyysi, johon koottiin tärkeimmät esille nousseet asiat. Niiden pohjalta löydettiin tärkeimmät kehittämiskohteet.

Tutkimus osoitti, että yhteistyö kaupungin eri kongressialan toimijoiden välillä on menestymisen kannalta välttämätöntä. Valtakunnallisestikin koko kongressialaa vaivaava arvostuksen puute ei näy niin selvänä vertailukaupungeissa, joissa yhteistyö eri toimijoiden välillä on rikasta. Kongressien saamiseen vaikuttaa hyvin pitkälti kaupungin tieteenalojen tutkimuksen taso ja erityisesti tieteentekijöiden aktiivisuus kutsua kongresseja kaupunkiin.

Kongressimatkailun kehittäminen Oulussa vaatii erityisesti sitoutuneen yhteistyön lisäämistä ja omien alojen tieteentekijöiden aktivointia. Kongressimatkailun lisääminen nostaa kaupunkia vaikeasta taloudellisesta tilasta ja vie imagoa eteenpäin. Kompaktin kokoisessa kaupungissa kaikki tärkeimmät kongressitilat löytyvät kaupungin keskustan tuntumasta eikä järjestäminen jää varmasti tilojen puutteesta kiinni. Tulevaisuudessa myös pohjoisen luonnon eksotiikkaan ja sen tarjoamiin mahdollisuuksiin kannattaa tarttua entistä paremmin kongressien markkinoinnissa.

Asiasanat:

kongressi, kokous, kongressimatkailu, kokousmatkailu

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Program in Business Economics

Author: Hanna Tyni

Title of Thesis: Developing the congress travel in Oulu

Supervisor: Kaisu Kinnunen

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2014

Number of pages: 53 + 7

Congress travel has important effect for place which organizes it by imago and economic way. Organizing an international congress makes Finnish knowing, society, environment and culture well-known. Attendees of congresses are the most paying traveler. A guest of congress stays in locality on average four days and uses about 350 euros on a day.

Principal of thesis is BusinessOulu, whose convention bureau offer free professional services to organize congress in Oulu. The meaning of thesis was to find occasions of why Oulu succeed not so well as comparison cities Jyväskylä and Espoo. The target was also to compare congress travel operational manners of Oulu and comparison cities and to get development propositions to make the congress operational of Oulu better.

The survey realized by theme interview. There participated the principal and specialists of congress travel from Jyväskylä and Espoo. In addition to those the questions e-mailed to the few professional of congress trade. By the basis of interviews built SWOT -analysis whit the most important things which came up. With the help of those found the priority of develop subjects.

The survey showed that cooperation whit member of congresses is necessary if wants to succeed on the industry. The lack of respect in a whole trade seems not so clear in cities where cooperation between members of congresses is wealthy. To get the congress is inflected by the level of research on different sciences in the city. In particular the activity of scientists to call congresses has important effect.

To develop congress travel in Oulu is calling for more involved cooperation and more active scientists. The adding of congresses lifts the economic situation of Oulu and takes the imago forward. In a suitable size of city the most important congress rooms are close to city centre of Oulu. There comes always a suitable place for organize a congress. It pays to grasp better on marketing to the possibilities of the nature of the North in future

Keywords:

congress, conference, congress travel, conference travel

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	7
1.1 Opinnäytetyön tausta ja tavoitteet	8
1.2 Tutkimusmenetelmät	9
2 KONGRESSIEN JÄRJESTÄMINEN SUOMESSA	12
2.1 Kongressien saaminen Suomeen	12
2.1.1 Kongressin ohjelma ja järjestäjät	13
2.1.2 Kongressikaupungin mahdollisuudet	15
2.1.3 Kongressikaupungin infrastruktuuri ja vetovoimatekijät.....	16
2.2 Kongressien järjestämisprosessi Suomessa	16
2.3 Kongressit Suomessa.....	19
2.4 Kongressit Oulussa ja vertailukaupungeissa	23
3 TUTKIMUS VERTAILUKAUPUNKIEN TOIMINTATAVOISTA	28
3.1 Haastattelut	28
3.2 Haastatteluista kertynyt tieto.....	31
3.2.1 Kongressimatkailun nykytila ja tulevaisuus Suomessa	31
3.2.2 Kongressimatkailu Oulussa ja vertailukaupungeissa	32
3.2.2.1 Kongressitilat ja majoituskapasiteetti	34
3.2.2.2 Kongressityypit ja pääsegmentit	34
3.2.2.3 Kaupungin toimintatavat	35
3.2.2.4 Convention Bureaun toimintatavat	36
3.2.3 Kongressimatkailun haasteet Oulussa ja vertailukaupungeissa.....	37
4 SWOT-ANALYYSI JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET	39
4.1 SWOT -analyysin esittely.....	39
4.2 SWOT -analyysi Oulun kongressimatkailun tilasta	41
4.3 Kehittämisehdotukset	44
5 JOHTOPÄÄTÖKSET	47

6 POHDINTA	49
LÄHTEET	51
LIITTEET	54

1 JOHDANTO

Konferenssilla tarkoitetaan valittujen edustajien tiettyjä asioita käsittelevää kansainvälistä neuvottelukokousta. Kongressi -sanaa taas käytetään useita päiviä kestävästä kansainvälisestä neuvotteluista puhuttaessa. Näiden sanojen voidaan katsoa olevan synonyymeja keskenään, mutta yleisesti kongressi -sanaa käytetään isojen tapahtumien nimissä ja konferenssi -sanaa vastaavasti pienempien tapahtumien nimissä. (Jyväskylä Convention Bureau, hakupäivä 11.6.2013.) Tässä opinnäytetyössä käytetään selkeyden vuoksi kongressi -sanaa.

Kongressimatkailun suosio Suomessa on lisääntynyt viime vuosina ja se tuo merkittävän määrän tuloja maahamme. Tässä opinnäytetyössä tutkitaan koko Suomen kongressimatkailun tilannetta tällä hetkellä, mutta keskitytään erityisesti Oulun kaupungin tilanteen tarkkailuun sekä vertailemaan sitä maan johtavien kongressikaupunkien tilanteeseen. Vertailukaupunkeina käytetään Jyväskylää ja Espoon kaupunkia. Tilastoissa parhaiten pärjää pääkaupunki Helsinki (taulukko 2.) Sitä ei kuitenkaan haluttu ottaa tämän tutkimuksen vertailukaupungiksi, koska se ei kokonsa, sijaintinsa ynnä muiden ominaisuuksiensa vuoksi ole suurin potentiaalinen kilpailija Oululle.

Kongressit tuovat elinkeinoelämälle merkittävää hyötyä, jonka vuoksi niiden järjestämisellä on kokouskaupungille suuri merkitys. Kongressivieraat, virkamiehet ja toimittajat käyttävät paikallisia palveluja tuoden kokouskaupungin matkailu- ja palveluelinkeinolle merkittävät tulot. Hyvin toteutettu kongressi ja myydyt palvelut tuottavat taloudellista hyötyä erityisesti pitkällä tähtäimellä, koska matkailu hyötyy kongressitapahtumista myös tulevana vuosina. (Rautiainen & Siiskonen 2013. 88).

Työssä selvitetään miksi kongressimatkailu on niin suosittua nimenomaan Jyväskylässä ja Espoossa verrattuna Oulun kaupungin kongressimatkailun tilanteeseen sekä millaiset ovat näiden kaupunkien toimintatavat kongressimatkailun hoitamisessa. Tavoitteena on kaupungin toimintaa vertailemalla saada aikaan konkreettisia kehitysehdotuksia Oulun kaupungin kongressitoiminnan kehittämiseksi.

Tutkimusta kongressikaupunkien eroista tehtiin benchmarkingin eli kilpailijoilta oppimisen keinoin. Kirjoituspöytätyömuksena kerättiin muun muassa taulukko, jonka avulla vertailtiin kaupunkien eroja sekä arvioitiin niiden toimintaa. Kirjoituspöytätyömuksista tehtiin pääasiassa aiempien tutkimusten, tilastojen ja muun kirjallisuuden sekä internetistä löytyvien lähteiden avulla. Lisäarvoa työlle saatiin vertailukaupungeissa kongressimatkailun parissa toimivien henkilöiden haastatteluilla. Kirjoituspöytätyömuksena saatujen tietojen, toimeksiantajan kanssa käydyissä keskusteluissa ja haastattelussa esille tulleiden näkemysten sekä haastateltavien mielipiteiden pohjalta muodostettiin SWOT -analyysi Oulun kongressimatkailun tämänhetkisistä vahvuuksista ja heikkouksista sekä tulevaisuuden mahdollisuuksista ja uhkista. SWOT -analyysi on liiketoiminnan suunnittelun ja analysoinnin monipuolinen työkalu, joka mahdollistaa yrityksen ulkopuolisten voimien tarkastelemisen samaan aikaan yrityksen sisäisten tekijöiden kanssa (Viitala & Jylhä 2008, 59.) Analyysin avulla on tarkoitus löytää keinot luoda vahvuuksista kilpailuetu, poistaa heikkoudet, käyttää mahdollisuudet hyväksi ja kääntää uhat mahdollisuuksiksi (Lahtinen & Isoviita 1998, 83.) SWOT -analyysin pohjalta tehtiin toimeksiantajalle kehittämisehdotuksia tulevaisuuden toimintaa ajatellen.

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimiva BusinessOulu vastaa koko kaupungin elinkeinopolitiikan toteutuksesta ja yritysten tarvitsemista kehityspalveluista. BusinessOulun kongressiyksikkö avustaa kongressijärjestäjiä hakuprosesseissa ja yhteistyöverkoston luomisessa, ylläpitää Oulun kongressikalenteria ja kongressitilastoja sekä markkinoi Oulua kongressikaupunkina. Työ antaa toimeksiantajalle tilannekatsauksen tämänhetkiseen kongressimatkailun tilanteeseen sekä tulevaisuuden suuntauksiin. Se palvelee osaltaan myös muita kongressikaupunkeja, erityisesti vertailukohteina käytettäviä Jyväskylää ja Espoota. Tutkimuksesta on hyötyä myös muille kongressialan toimijoille Oulussa.

1.1 Opinnäytetyön tausta ja tavoitteet

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Oulun kaupungin omistaman BusinessOulun Oulu Convention Bureau, joka tarjoaa maksutonta asiantuntijapalvelua kokousten ja kongressien järjestämiseksi Oulussa. (BusinessOulu 2013, hakupäivä 11.6.2013). Toimeksiantajan yhteyshenkilönä toimi projektipäällikkö Riina Aikio. Myös kongressiasiantuntija Helena

Pikkarainen oli mukana opinnäytetyöprosessissa. Tutkimuksen vertailukaupungit Jyväskylä ja Espoo on nimetty heidän toimestaan.

Kongressimatkailun kehittämiseen panostetaan Oulussa tällä hetkellä merkittävästi. Kaupungin Convention Bureauilla on tavoitteena kaksinkertaistaa kongressivieraiden määrä ja nostaa Oulu viiden suosituimman kongressikaupungin joukkoon Suomessa. Siihen päästäkseen kaupungin tulisi saada noin sata kongressia lisää vuosittain. (BusinessOulu, julkaisu 6.9.2013).

Opinnäytetyö toteutettiin kehittämistyönä, joka aloitettiin tutustumalla kongressimatkailun tämänhetkiseen tilanteeseen yleisesti koko Suomessa sekä erityisesti Oulussa ja vertailukaupungeissa Jyväskylässä ja Espoossa. Työssä selvitettiin syitä sille, miksi vertailukaupungit pärjäävät kongressimatkailussa Oulua paremmin sekä pyrittiin saamaan aikaan konkreettisia kehitysehdotuksia Oulun kongressitoiminnan parantamiseksi.

1.2 Tutkimusmenetelmät

Tutkimusmenetelminä kongressimatkailun kehittämissuositusten aikaansaamiseksi käytettiin kirjoituspöytätyöstä, benchmarkingia, kilpailija-analyysiä sekä kvalitatiivisen tutkimuksen menetelmiä. Kirjoituspöytätyöstä tehtiin aiempien tutkimusten ja tilastojen sekä muun kirjallisuuden ja internetistä löytyvien lähteiden avulla. Niiden avulla saatiin kokonaisvaltainen ja riittävän laaja käsitys kongressimatkailun tilanteesta Oulussa sekä vertailukaupungeissa Jyväskylässä ja Espoossa ennen haastatteluiden tekemistä. Kirjoituspöytätyöstä koottuja taulukkoja ja tilastoja käytettiin kaupunkien välisten vertailujen apuna.

Sekä kirjoituspöytätyössä että kvalitatiivisessa tutkimuksessa käytettiin apuna benchmarkingin eli kilpailijoilta oppimisen keinoja sekä kilpailija-analyysiä. Kilpailija-analyysi toteutettiin SWOT -analyysin menetelmällä. Kirjoituspöytätyöstä saatuja tietoja kerättiin SWOT -analyysitaulukkoon ja sitä täydennettiin haastattelujen pohjalta saaduilla tiedoilla.

Benchmarking on menetelmä, joka tähtää oman toiminnan kehittämiseen parhailta esikuvilta oppimalla. Oppiminen tapahtuu, kuten lapsella vanhemmalta: vertailemalla ja arvioimalla. Benchmarking vaatii omien toimintatapojen tarkastelemisen kyseenalaistaen ja kriittisesti arvioiden. (Hotanen, Laine & Pietiläinen 2001, 6-7.)

Tavoitteena benchmarkingissa on oman yrityksen tai muun organisaation toiminnan tehostaminen kaikilla osa-alueilla. Jokaisella organisaatiolla on omat vahvuutensa ja heikkoutensa sekä mahdollisuus oppia toisiltaan. Oman toiminnan kannalta parhaiden vahvuuksien löytäminen ja niiden hyödyntäminen käytännön toiminnan kehittämisessä tuo suurimman haasteen benchmarkingin toteuttamisessa. (Hotanen, Laine & Pietiläinen 2001, 8.)

Benchmarkingia käytettiin apuvälineenä työn alusta alkaen. Tutkimus aloitettiin etsimällä internetistä Oulun sekä kilpailevien kaupunkien kokous- ja kongressitoimintaa esittelevät sivut. Niiden avulla kerättiin tietoa kaupunkien konferenssitaloista, hotelleista, liikenneyhteyksistä ja muista mahdollisista kongressimatkailuun vaikuttavista tekijöistä. Näitä tietoja apuna käyttäen sekä tilastoja ja tutkimuksia hyödyntäen saatiin selville kunkin kaupungin puitteet kongressien järjestämiseksi ja tietoa niistä lisättiin haastatteluilla.

Kongressikaupunkien vertailun pohjalta rakennettiin taulukko havainnollistamisen avuksi. Taulukkoon etsittiin tietoja kaupunkien kongressien määrästä, keskimääräisestä koosta ja muista tärkeistä vertailukelpoisista tiedoista. Taulukossa vertailtiin myös tilastokeskuksen tutkimusten pohjalta kunkin kaupungin hotellihuoneiden hintoja keskimäärin vuoden 2013 aikana, matkustuskustannuksia ja muita kongressimatkaan liittyviä kustannuksia. Taulukoiden pohjalta tehtiin vertailevaa analyysiä kongressimatkailun eroista kaupunkien välillä.

Oulun kaupungin vahvuuksia ja heikkouksia kongressimatkailussa vertailtiin SWOT -analyysin avulla, joka onkin oiva työkalu benchmarkingin tueksi. SWOT -analyysin nelikenttään kerättyjä ominaisuuksia analysoitiin ja niiden pohjalta rakennettiin kehitysehdotuksia Oulun kongressitoiminnan parantamiseksi. Myös haastatteluissa saadut tiedot vertailukaupunkien vahvuuksista, haasteista ja kongressimatkailun kehittämisestä tarjosivat mahdollisuuden esikuvilta oppimiseen.

Kvalitatiivisena tutkimusmenetelmänä käytettiin teemahaastattelua. Teemahaastattelu on niin sanottu puolistrukturoitu haastattelu, jossa tutkija määrää kysymykset, mutta haastateltava vastaa

niihin omin sanoin ja voi myös poiketa kysymysten järjestyksestä. (Koskinen, Alasuutari & Peltonen 2005, 104.) Jyväskylässä ja Espoossa kongressimatkailun parissa toimivien henkilöiden haastatteluilla saatiin omien tutkimusten tueksi arvokasta tietoa kilpailijoiden toimintatavoista Oulun toimintatapoihin verrattuna.

2 KONGRESSIEN JÄRJESTÄMINEN SUOMESSA

Tämän luku avaa kongressien järjestämistä prosessina sekä kongressimatkailun tilannetta tämän päivän Suomessa ja vertailukaupungeissa. Ensin käsitellään kongressien saamiseen vaikuttavia tekijöitä ja avataan suunnittelun ja kongressien järjestämisen vaiheita. Sen jälkeen tutustutaan kongressimatkailuun koko maassa ja erityisesti tutkittavissa kaupungeissa.

Kongressien suunnittelu ja järjestäminen on monivaiheinen prosessi ja järjestäjien onkin tehtävä hyvä suunnitelma ja sille realistinen aikataulu. Rahoitus on hoidettava kuntoon ajoissa, jotta suunnittelussa voidaan keskittyä tavoitteiden mukaisen ohjelman valmistamiseen. Tavoitteiden pohjalta valitaan kokouspaikka, aikataulu, budjetti ja markkinointisuunnitelma. Ajankohdallisesti täytyy huomioida myös muut paikkakunnan tapahtumat. Niiden samanaikaisuudesta voi olla haittaa mutta myös hyötyä. (Rautiainen & Siiskonen 2013, 54.)

2.1 Kongressien saaminen Suomeen

Kun suunnitellaan kansainvälisen järjestön kongressin kutsumista Suomeen, täytyy kilpailutilanne ja mahdollisuudet saada kongressi analysoida tarkasti. Kansainvälisen järjestön osallistuminen järjestelyihin on tärkeä saada tietoon. Lisäksi vastuukysymykset, kutsumenettelyn säännöt, missä ja milloin päätös kongressista tehdään sekä päättävän organisaation kokoonpano on syytä selvittää. Mitä enemmän tiedetään tekijöistä, joiden perusteella päätös tehdään, sitä paremmat mahdollisuudet on kutsun valmisteluun. Kansainvälisessä järjestössä aktiivisesti mukana oleminen sekä tiedot aikaisemmin järjestetyistä kongresseista antavat parhaat valmiudet tutustua järjestön sääntöihin ja tapoihin. (Kongressisuunnittelun opas 2013, 1.)

Kongressit saadaan yleisimmin suoraan tiedeyhteisöjen ja järjestöjen kautta. Kansainvälisen kongressin järjestämiseksi Suomessa voidaan esittää aloite suoraan kansainväliselle järjestölle, joka kongressia suunnittelee. Yleensä järjestö vaatii isäntämaalta kutsun, jonka voi esittää suomalainen järjestö tai tieteenalojen toimikunnat. Kutsu tulee esittää kansainväliselle järjestölle mahdollisimman aikaisin ja siinä tulee perustella hyvin kuviossa 1 kuvattuja kongressin onnistumiseen vaikuttavia tekijöitä. (Rautiainen & Siiskonen 2013, 108.)

KUVIO 1 Kongressin onnistumiseen vaikuttavia tekijöitä (Rautiainen & Siiskonen 2013, 108)

Kansainväliset järjestökongressit pidetään vuorotellen eri jäsenmaissa ja niiden pitopaikka varmistetaan yleensä 1-4 vuotta ennen kongressia. Suuret maailmankongressit voidaan päättää jopa 10 vuotta etukäteen. Ajankohta kongressille on mietittävä tarkkaan jo kutsuvaiheessa kansainvälisten järjestöjen perinteiset kokousajat huomioiden. Sopivanlaiset kongressi-, näyttely- ja majoitustilat tulee varmistaa jo kutsuvaiheessa alustavilla varauksilla. (Rautiainen & Siiskonen 2013, 109.)

Kutsuaineistoa käytetään ensimmäisenä kongressin markkinointimateriaalina ja siksi se on valmistettava huolellisesti. Kutsukirjeen lisäksi se sisältää yleensä paikkakuntaesittelyn ja muita paikallisia esitteitä, tietoa alan tieteellisistä saavutuksista maassa, järjestävän organisaation kokoonpanon, esittelyn kongressin käytössä olevista tiloista, majoitusmahdollisuuksista sekä liikenneyhteyksistä. Myös taloudellinen tilanne ja rahoituslähteet esitetään. Kutsumateriaalin sekä käytävien keskustelujen perusteella saadun kokonaisvaikutelman mukaan päättäjät tekevät lopullisen ratkaisun kongressin järjestämipaikasta. (Sama, 109.)

2.1.1 Kongressin ohjelma ja järjestäjät

Kongressiohjelman suunnittelu muodostuu tieteellisestä ohjelmasta, oheisohjelmasta ja vapaa-ajan ohjelmasta sekä mahdollisista näyttelyistä. Tieteellisen ohjelman suunnittelee usein

kansainvälinen toimikunta. Sitä varten on varattava suurin mahdollinen tila ja luennoitsijaksi alansa ehdoton asiantuntija. Oheisohjelman ja vapaa-ajan ohjelman suunnitteluun järjestäjä voi käyttää kaupungin kongressitoimistoa, matkailutoimistoa tai ohjelmapalvelutoimistoa. Niiden tulisi mahdollistaa osallistujille virkistäytymistä isäntämaan kulttuuriin ja ihmisiin tutustuen. (Rautiainen & Siiskonen 2013,145–149.) Vapaa-ajan ohjelma on tärkeä osuus kongressia ja voi vaikuttaa jopa päätökseen kongressiin osallistumisesta (Kongressisuunnittelun opas 2013, 14).

Oheisohjelmiin kuuluu juhlaillallinen, joka on keskeisimpiä tapahtumia kongressin ohjelmassa. Yleensä juhlaillallinen järjestetään muualla kuin kongressipaikalla. Seuralaisten viihtyminen kaupungissa vaikuttaa kongressin onnistumiseen sillä heidän kauttaan välittyy varsinaisille kokoukseen osallistujille isäntämaan kulttuuri, kongressin taso ja tapahtuman onnistuneisuus yleisesti. Seuralaisohjelmaa voi järjestää kaupungissa tai ulkopuolella tutustuen suomalaiseen luontoon ja kulttuurikohteisiin. Kongressia ennen tai sen jälkeen tapahtuvia niin sanottuja pre- ja post tour -retkiä varten on hyvä suunnitella paikkoja, jotka esittelevät suomalaisia erityispiirteitä. Suomen luonto tarjoaa ulkomaisille vieraille ennennäkemättömiä kokemuksia, mutta vieraat ovat kiinnostuneita myös naapurimaihin kohdistuvista retkistä. (Rautiainen & Siiskonen 2013, 150–151.)

Ellei kongressia järjestetä omin voimin, järjestelyissä ovat mukana kaupungin kongressipalvelutoimisto tai valtakunnallisesti toimiva Finland Convention Bureau (jäljempänä FCB) ja myöhemmin ammattimainen kongressitoimisto eli PCO (Professional Congress Organizer), jonka työsuudesta on järjestäjän kanssa tehty sopimus. Kongressitoimistojen palvelut ovat maksuttomia ja niistä saa ohjeistusta koko kongressin haku- ja järjestämisprosessiin. (Sama, 109.)

Kongressin järjestelyorganisaation on oltava tarpeeksi suuri ja joustava, jotta vastuunjako ja tiedonkulku toimivat hyvin. Käytännössä kongressi alkaa siitä hetkestä, kun ensimmäinen kongressivieras saapuu maahan ja päättyy vasta siihen, kun viimeinen vieras poistuu maasta. Tämän jälkeen tehtävänä on vielä kongressin tilinpäätös, luentojulkaisut ja kiitoskirjeet. Tulevia kongresseja ajatellen on hyvä tehdä loppuraportti kongressiin liittyvistä järjestelyistä ja tapahtumien kulusta sekä mahdollisista ongelmista ja puutteista. (Kongressisuunnittelun opas 2013, 16.)

2.1.2 Kongressikaupungin mahdollisuudet

Kutsuaineisto sisältää esitteitä kaupungista ja muuta esitemateriaalia kongressin aihepiiriin mukaan. Esitteistä tulisi selvittää kaupungin menneisyys ja nykypäivän tilanne. Myös kokemus kansainvälisenä kongressien järjestäjänä on hyvä käydä ilmi niin koko Suomen kuin järjestävän kaupungin osalta. (Rautiainen & Siiskonen 2013, 108–109.)

Kongressin järjestämispaiikkaa valittaessa tulee huomioida tilojen saatavuus, hintataso, vetovoimaisuus ja ohessa tarjottavat mukavuudet ja palvelut. Myös kongressipaikan ja -hotellin sijainti sekä kulkuyhteydet kongressipaikalle tulee huomioida. Suomessa suurimpien kongressien järjestämiseen on suunniteltu kongressikeskuksia, joiden tilat soveltuvat monipuoliseen käyttöön ja ovat arkkitehtuurisesti edustavia sekä teknisesti korkeatasoisia. Kongressikeskusten tiloissa on auditorioiden ja luentosalien lisäksi ravintoloita, lehdistöhuoneita, ryhmätyötiloja sekä messu- ja näyttelytiloja. Useimmissa kaupungeissa kongresseja voidaan järjestää myös monitoimikeskuksissa, kuten musiikkikeskuksissa ja yliopistojen tiloissa. Kongresseja voidaan järjestää myös messukeskuksissa, urheiluhalleissa, oopperataloissa, konserttitaloissa ja kulttuurikeskuksissa. (Rautiainen & Siiskonen 2013, 32–33.)

Yleinen majoitusvarausten toimintatapa on, että PCO tai järjestäjä varaa eri hotelleista kiintiöt, jotka ovat voimassa määräpäivään saakka. Hotellit valitaan kolmen, neljän ja viiden tähden hotellien tason mukaan eri hintaryhmistä. Majoitusvarauksia tehtäessä on huomioitava hotellien sijainti ja määrä sekä huonetyypit ja -varusteet. Myös majoitusten hintataso ja kulkuyhteydet on otettava huomioon. (Sama, 119.)

Ravintolapalveluihin kuuluvat usein kahvitarjoilut, lounaat ja juhlaillalliset, buffet-illalliset, banketit, cocktail-tilaisuudet ja retki-illat. Ruokalistojen täytyisi olla näissä tilaisuuksissa monipuolisia antaakseen edustavan kuvan suomalaisesta ruokakulttuurista. Erityisruokavaliot, kulttuurien tottumukset ja uskontojen asettamat rajoitukset on huomioitava ateriatarjoiluissa. Tarjouspyynnössä tulee käydä ilmi maksaako kukin ateriansa itse vai sisältyvätkö ne osallistumismaksuun. Yleisin tapa on sisällyttää kahvi- ja lounastarjoilut osallistumismaksun hintaan. (Sama, 120.)

Kongressin ohjelman suunnitteluvaiheessa tulee miettiä kongressin aikana tarvittavat kuljetusyhteydet. Julkisten kulkuneuvojen ja -yhteyksien selvittäminen kuuluu järjestäjän tehtäviin.

Tilaisuudet, joihin kuljetus on tilattu, kannattaa listata kutsuun. Julkista liikennettä suositaan yhä enenemässä määrin sen ympäristövastuullisuuden vuoksi. Muualta maailmasta tulevien kongressivieraiden lennot voidaan saada erikoishintaan sovittaessa yhteistyöstä lentoyhtiön kanssa. (Rautiainen & Siiskonen 2013, 154–155.)

2.1.3 Kongressikaupungin infrastruktuuri ja vetovoimatekijät

Kongressin saamiseen vaikuttaa Suomen ja järjestävän paikkakunnan palvelutaso, ympäristön siisteys ja turvallisuus. Suomi on tunnettu turvallisena kongressimaana. Jopa 90 % kansainvälisistä kokousvieraista antaa turvallisuudesta maallemme arvosanan ”hyvä” tai ”erittäin hyvä”. Yleensä hotellien ja kokouspaikan tavanomaiset turvajärjestelyt riittävät takaamaan kongresseille tarvitsemansa turva. Turvallisuusasiaan kannattaa kiinnittää huomiota silloin, kun kyseessä on suuri kansainvälinen kongressi tai on mahdollista, että äärioliikkeet ovat kiinnostuneita kongressin aiheesta. (Kongressisuunnittelun opas 2013, 14,18.)

Erityisinä vetovoimatekijöinä voidaan pitää esimerkiksi luonnonoloja, nähtävyyksiä, retkiä, pre- & post-tour -matkoja, kulttuuria, ostosmahdollisuuksia ja ilmastoa. Matkoja suunniteltaessa on hyvä hakea suomalaisia erityispiirteitä kuvaavia retkiä, kuten luontoretkiä Suomen erämaahan. (Rautiainen & Siiskonen 2013, 151.) Kulttuuripitoinen ohjelmakokonaisuus antaa osanottajille mahdollisuuden virkistytymiseen ja tutustumiseen isäntäkaupunkiin ja -maahan (Kongressisuunnittelun opas 2013, 14).

2.2 Kongressien järjestämisprosessi Suomessa

Taulukossa 1 kuvataan tiivistettynä kongressin järjestämisprosessia eri vaiheiden avulla. Kongressien rahoitusta pitää miettiä usein jo kutsuvaiheessa eli useita vuosia ennen kongressin toteutumista. Rahoituksen suunnittelu alkaa kustannusarvion laatimisesta. Kongressille suunnitellaan ensimmäinen budjetti, jossa tulee huomioida aikaisempien kongressien osallistumismaksujen suuruus sekä järjestäjän vakiintuneet käytännöt historiassa kongressin tason selvittämisen vuoksi. Jo alkujärjestelyissä tarvitaan usein rahoitusta markkinointi- ja painatuskuluihin. Kongressin järjestelyistä aiheutuvia kuluja on vaikea arvioida etukäteen, mutta apua voi olla aiempien kongressien talousarvioiden tutkimisella. (Rautiainen & Siiskonen 2013, 200.)

TAULUKKO 1 Kongressin järjestämisprosessi (Koottu Kongressisuunnittelun opasta mukaillen)

<p>KUTSUMINEN JA TALOUSARVIO</p> <p style="text-align: center;">↓</p>	<p>Ajankohta Kutsuaineisto Tutustumisvierailut Talousarvio ja rahoitus Vakuutukset</p>
<p>MARKKINOINTI JA VIESTINTÄ</p> <p style="text-align: center;">↓</p>	<p>Verkkosivut Painettu materiaali Lehdet Muut alan tapahtumat Sponsorit ja yhteistyökumppanit Ohjelmat Abstraktit</p>
<p>KONGRESSIN SUUNNITTELU JA JÄRJESTÄMINEN</p> <p style="text-align: center;">↓</p>	<p>Kongressiorganisaation valinta Kongressitoimiston valinta (PCO:t ja FCB) Sopimukset Kongressikalenterin laatiminen Projektikalenterin laatiminen Varausten hoitaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kongressipaikka • Majoitus • Ravintolat • Vierailukohteet • Kuljetukset <p>Tietoliikenne Ohjelman suunnittelu Turvapalvelut Näyttely Vapaa-ajan ohjelma, retket Ilmoittautuminen Passit ja viisumit Järjestelyt kongressin aikana Kongressin jälkeen</p>
<p>LOPPUSELVITTELY</p>	<p>Laskut Tilinpäätös Kiitoskirjeet Loppuraportti Verkkosivujen ylläpito ja sulkeminen</p>

Suurin osa kongressista aiheutuvista kuluista rahoitetaan useimmiten osallistumismaksujen avulla, mutta ne eivät kuitenkaan riitä kattamaan kaikkia kuluja. Rahoitusta saadaan myös valtion avustuksista ja muista avustuksista, sponsoreilta, kaupallisesta näyttelystä ja mainostuotoista. Osallistumismaksujen on peitettävä suurin osa yleiskuluista. Keskimääräinen osallistumismaksun suuruus on noin 300–500 euroa. Valtion avustuksia saadaan opetusministeriöstä ja muista ministeriöistä riippuen siitä alasta mitä kongressi käsittelee. Valtion avustusten periaatteen mukaan kaksi kolmasosaa kongressin kuluista pitää rahoittaa muilla keinoin. Muita avustuksia voivat antaa esimerkiksi kansainväliset järjestöt, kansalaisjärjestöt, EU-rahoitus, veikkaus ja kaupunkien matkailutoimistot. Sponsorit ovat yleensä liike-elämän piiristä ja he voivat tarjota muun muassa kongressilaukkuja ja -kansioita, mainosmateriaalia, lehtiöitä, kyniä, kuljetuksia, painotuotteita, kahvituksia ja aterioita. Kaupallisista näyttelyistä voi niiden onnistuessa saada hyvän lisärahoituksen. (Rautiainen & Siiskonen 2013, 200–203.)

Kongressin valmistelut aloitetaan nimeämällä kongressiorganisaatio, joka vastaa järjestelyistä. Kansainvälisen järjestön ja kongressiorganisaation työnjako on selvitettävä ensimmäiseksi ja etenkin suurissa kongresseissa eri vastuualueille nimetään toimikunnat, joiden puheenjohtajat kuuluvat järjestelytoimikuntaan. Suuremmissa kongresseissa järjestäjä myös tarvitsee enemmän ja aikaisemmin kongressitoimistojen apua. He ovat erikoistuneet hoitamaan käytännön järjestelyitä. (Kongressisuunnittelun opas 2013, 10.)

Markkinoinnin ja viestinnän osa-alueilla on tärkeä huomioida, että oikein valitulle kohderyhmälle toimitetaan tarvittava tieto vaivattomasti ja oikeaan aikaan saataville. Hyvin toteutettu markkinointi voi lisätä osanottajien määrää kongressissa. Yleisesti alalla vallitsee käsitys, että kansainvälisen kongressin osallistumispäätökseen vaikuttaa eniten sekä verkkosivuilla että painotuotteina julkaistu ennako-ohjelma. Myös edellisissä kongresseissa toteutetulla markkinoinnilla on vaikutusta päätökseen. Osallistumispäätökseen vaikuttavat positiivisesti kiinnostavat aiheet ja luennoitsijat, kollegoiden tapaamisen mahdollisuus, mielenkiintoiset retket ja muut ohjelmat sekä houkuttelevien matkojen mahdollisuus. (Kongressisuunnittelun opas 2013, 16.)

Erityisesti kongressitilat, hotellit, ravintolat, vierailukohteet ja kuljetukset tulee varata hyvissä ajoin. Täytyy selvittää tarvitaanko kokouspaikan ja hotellin välille bussi- tai autokuljetusta ja miten kuljetukset hoidetaan lentokentältä, rautatieasemalta tai muusta saapumispaikasta. Aterioiden tulee olla maukkaita ja ruokailujen on sujuttava joustavasti ilman turhaa jonottamista. Vapaa-ajanohjelmien ja retkien merkitys on tärkeä ja voi vaikuttaa jopa osallistumispäätökseen.

Kongressimaksuun olisi hyvä sisällyttää ainakin yksi retki tai vierailu. Myös ennen kongressia tai sen jälkeen on kannattavaa tarjota mahdollisuus matkan tekoon. (Kongressisuunnittelun opas 2013, 11–15.)

Kongressin asiaohjelman suunnittelu, toteutus ja luentojen sopiminen ovat järjestäjän tehtäviä, eikä niitä voi siirtää ulkopuolisen hoidettavaksi. Mahdollisimman aikaisin on päätettävä kongressin teemoista, aiheista ja pääluennoitsijoista ja mieluiten se tehdäänkin jo kutsuvaiheessa. Päivittäisen ohjelman suunnittelussa on helpointa muodostaa lukujärjestys, jotta ohjelma ja kaikki oheistoiminta saadaan koordinoitua kokonaisuudeksi. (Sama, 12–13.)

Vasta kun viimeinen vieras on poistunut maasta, on kongressi päättynyt. Järjestäjän tehtävänä on valmistella kongressin päättymisen jälkeen vielä tilinpäätös, luentojulkaisut ja kiitoskirjeet. Tulevia kongresseja ajatellen on hyvä tehdä loppuraportti kongressin järjestelyistä kuluineen sekä mahdollisista ongelmista ja puutteista. (Sama, 16.)

2.3 Kongressit Suomessa

Kongressit ovat erittäin toivottuja tapahtumia järjestävälle paikkakunnalle ja koko Suomelle niiden kautta tulevien taloudellisten ja imagollisten hyötyjen vuoksi. Uusimpien kansainvälisten tutkimusten mukaan kongressivieras viipty paikkakunnalla keskimäärin neljä vuorokautta ja käyttää rahaa noin 350 euroa vuorokaudessa. (Matkailun edistämiskeskus MEK 2013, hakupäivä 11.6.2013.)

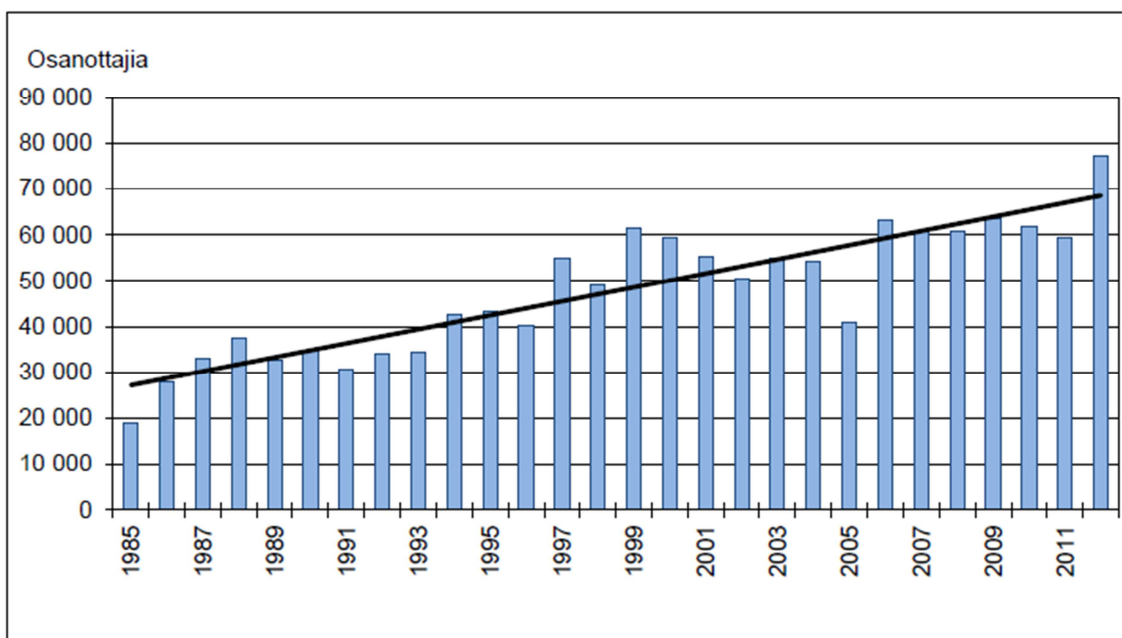
Suomelle kansainvälisen kongressin järjestämisestä tuleva hyöty kohdistuu erityisesti tietyn tieteenalan kansainvälisen yhteistyön kehittämiseen. Kongressien avulla tehdään tunnetuksi suomalaista osaamista tietyltä tieteenalalta sekä yhteiskuntaa, ympäristöä ja kulttuuria. Kokouskaupungin tunnetuksi tekemisestä syntyy suurin vaikutus. (Rautiainen & Siiskonen 2013, 88.)

Usein kongressin isäntämaa valitaan kyseessä olevan tieteenalan maailmanjärjestön päätöksen mukaisesti. Valintaan voivat vaikuttaa esimerkiksi maan sijainti, maan poliittinen asema, isäntäjärjestön tieteenalan tutkimus- tai tekninen taso, kokous- ja majoitustilojen taso sekä taloudelliset mahdollisuudet. Kongressimaana Suomen vahvuuksia ovat muun muassa vahva

tieteen ja tutkimuksen taso sekä korkeatasoiset kokous- ja kongressitilat. Myös hyvistä liikenneyhteyksistä sekä monipuolisista ja laadukkaista palveluista saadaan kiitosta. (Rautiainen & Siiskonen 2013, 89–90.)

Kansainvälisten järjestöjen keskusjärjestö UIA:n (Union of International Associations) tilastojen mukaan Suomi oli vuonna 2011 maailman johtavien kongressimaiden sijalla 21 kansainvälisten järjestökongressien lukumäärän mukaan laskettuna. (Rautiainen & Siiskonen 2013, 89). Vuonna 2012 maamme nousi jo 16. suosituimmaksi kongressimaaksi. (Matkailun edistämiskeskus MEK 2013, hakupäivä 26.10.2013). Kongressimatkailun tilanne Suomessa on lupaava. Kansainvälisiä kongresseja järjestettiin vuonna 2012 Suomessa yhteensä 635 ja delegaattien eli osallistujien määrä oli ennätyskorkealla (Matkailun edistämiskeskus MEK 2013, hakupäivä 11.6.2013).

Kuviossa 2 on kuvattu kansainvälisten kongressien osanottajamäärän kehitystä Suomessa vuodesta 1985 aina vuoteen 2012 asti. Kuvioista on selvästi huomattavissa nouseva trendi koko ajalla, vaikka joinakin vuosina osanottajamäärä on laskenut edellisvuodesta. 1990 -luvun alun sekä 2005 vuoden notkahdusten voidaan olettaa johtuvan maailmalla vallinneesta yleisestä taantumasta. Vuoden 2012 huippulukema erottuu kuvioista kuitenkin selvästi.

KUVIO 2 Kansainvälisten kongressien osanottajamäärät Suomessa 1985–2012 (Matkailun edistämiskeskus MEK, hakupäivä 11.6.2013)

FCB on valtakunnallinen kokous- ja kongressialan katto-organisaatio, joka ylläpitää tilastoja ja tutkimuksia kansainvälisistä kongresseista Suomessa. FCB on osa matkailun edistämiskeskusta (jäljempänä MEK). Taulukossa 2 on vuoden 2012 järjestettyjen kongressien lukumäärä kaupungeittain. FCB:n tilastointikriteerien mukaisesti laskelmiin on otettu kaikki kansainvälisten järjestöjen kokoukset, joissa on ollut vähintään 10 osanottajaa, osanottajia on vähintään kahdesta maasta, vähintään 20 % osanottajista on ollut muualta kuin Suomesta sekä kongressin kesto on ollut vähintään yhden päivän ja minimissään neljä tuntia. (Matkailun edistämiskeskus MEK 2013, hakupäivä 25.7.2013.)

TAULUKKO 2 Suomen kongressikaupungit 2012 (MEK, hakupäivä 10.6.2013)

Kaupunki	Kongressien lukumäärä	Osanottajamäärä
Helsinki	254	40 478
Espoo	78	8 001
Tampere	73	7 300
Turku	65	5 074
Jyväskylä	63	4 802
Oulu	24	2 278
Vaasa	23	2 448
Joensuu	10	652
Lahti	7	1 708
Kuopio	7	582
Rovaniemi	6	582
Savonlinna	5	245
Naantali	4	584
Hämeenlinna	3	704
Pori	3	277
Lappeenranta	2	700
Levi	2	340
Seinäjoki	2	125
Maarianhamina	1	200
Porvoo	1	28
Muut	2	114
Yhteensä	635	77 222

Taulukosta erottuu selvästi viiden johtavan kongressikaupungin ero muihin kaupunkeihin. Ylivoimaisesti eniten kongresseja on järjestetty pääkaupungissa Helsingissä, jossa pidettiin 40 % Suomessa olleista kansainvälisistä kongresseista vuonna 2012. Tässä työssä vertailukohteena käytettävä Espoo on heti toisena kongressimäärien mukaisessa järjestyksessä. Seuraavana ovat muut suuret kaupungit Tampere ja Turku sekä heti perässä kongressimarkkinoilla erinomaisesti menestyvä Jyväskylä. Oulu on Jyväs kylän jälkeen sijalla kuusi, mutta ero edelläkävijäänsä on huomattava. Pidettyjä kongresseja on Jyväs kylässä lähes kolminkertainen määrä Ouluun verrattuna.

Kokousten lukumäärän mukaan laskettuna Suomessa järjestetyistä kansainvälisistä kongresseista suosituimpia ovat talouden, teollisuuden ja viestinnän alojen kongressit. Kaikista kongresseista 18 % on teknologian ja tietotekniikan alan tapahtumia ja saman verran on myös lääketieteen ja terveyden alan kongresseja. Myös luonnontieteiden, matematiikan, yhteiskuntatieteiden, historian ja turvallisuusalan kongresseja järjestetään huomattava määrä. (Rautiainen & Siiskonen 2013, 96.)

Keskimäärin Suomessa järjestettäviin kongresseihin osallistuu 148 delegaattia. Suosituimmat kongressien pitopaikat ovat yliopistot ja korkeakoulut, joissa järjestetään 46 % kaikista kongresseista. Niiden osallistujamäärä on 100 - 249 henkeä. Suurimmat kongressit järjestetään kongressikeskuksissa ja niihin osallistuu yleensä 250 - 499 henkeä. Yhteensä 27 % kaikista kongresseista järjestetään kongressikeskuksissa. Hotelleissa pidetään 8 % kaikista kongresseista ja ne ovat yleensä pienempiä alle 100 henkilön kokouksia. Loput 16 % kongresseista järjestetään muissa kuin edellä mainituissa paikoissa. (Sama, 95.)

FCB toteuttaa Suomen kansainvälisistä kongresseista kolmen vuoden välein delegaattitutkimuksen, jossa selvitetään delegaattien kokemuksia kongressista ja Suomesta kongressimaana. Tutkimus selvittää myös laajemmin delegaattien kongressimatkaa ja rahankäyttöä. Uusin tutkimus on tehty vuonna 2010. Seuraava delegaattitutkimus on tekeillä vuoden 2013 tiedoilla ja se valmistuu vuoden 2014 alkupuolella. (Matkailun edistämiskeskus MEK 2013, hakupäivä 28.9.2013.) Vuoden 2013 delegaattitutkimusta ei tässä työssä ehditty käyttää lähteenä, mutta aiemman aiempaa delegaattitutkimusta tuoreempia tutkimuksia ja raportteja on julkaistu useita ja niistä saadaan ajankohtaisempia tietoja ja lukuja.

Uusimman delegaattitutkimuksen mukaan suurin osa Suomeen tulevista kansainvälisten kongressien vieraista on eurooppalaisia. Yli puolet delegaateista on 31–50-vuotiaita miehiä. Lähes jokainen delegaateista tulee Suomeen lentäen ja he majoittuvat hotellissa tai hostellissa. Muihin kongressimaihin nähden vieraat arvioivat Suomen melko kalliiksi, mutta ovat tyytyväisiä kongressikaupunkeihin ja -järjestelyihin sekä arvioivat turvallisuuden erinomaiseksi. Vapaa-ajanviettomahdollisuuksia Suomessa ei kongressivieraiden mielestä ole riittävästi. (Matkailun edistämiskeskus MEK, hakupäivä 28.9.2013.)

Yleisimmin Suomessa vierailevat delegaattit saavat tiedon kongressista kollegoilta. Myös edellinen kongressi ja internet ovat melko yleisiä lähteitä. Delegaattien osallistumispäätökseen vaikuttaa eniten kongressin sisältö, mutta yhä tärkeämpänä tekijänä koetaan myös verkostoitumismahdollisuudet. (Matkailun edistämiskeskus MEK, hakupäivä 28.9.2013.) Yli puolet delegaateista saapuu Suomeen ensimmäistä kertaa. Kokousten ohella tehtävien pre- ja post-tour -matkojen suosituimpia kohteita ovat Lappi, Saaristo, Saimaa ja Järvi-Suomi. (Rautiainen & Siiskonen 2013, 90.)

Kongressimatkailun tulovaikutuksia laskettaessa otetaan huomioon kansainvälisten kongressien järjestämisestä aiheutuva rahankäyttö, delegaattien kongressimatkan aikainen rahankäyttö Suomessa sekä delegaattien Suomeen kohdistuneet matkakustannukset. Näin laskettuna kongressien tulovaikutuksiksi vuonna 2010 saadaan yhteensä 72 miljoonaa euroa. (Matkailun edistämiskeskus MEK, hakupäivä 28.9.2013.) Kongressimatkailun kehitys näkyy myös siinä, että vuonna 2012 kansainväliset kongressit jättivät Suomaan 90 miljoonaa euroa (Sama, hakupäivä 26.10.2013). Suomen työllisyyteen kongressien vaikutus on suoraan 800 henkilötyövuotta sekä välillisesti 1202 henkilötyövuotta (Sama, hakupäivä 28.9.2013).

2.4 Kongressit Oulussa ja vertailukaupungeissa

Oulu on noin 200 000 asukkaallaan Suomen viidenneksi suurin kaupunki. Kaupungin asukkaiden keski-ikä on noin 34,5 vuotta ja se on Euroopan kaupungeista alhaisin. Maailmalla Oulu on tunnettu teknologiakaupunki. Etenkin IT- ja hyvinvointiteknologian osalta kaupunki on huippuosaamisen kansainvälinen keskus. (Oulun kaupunki, hakupäivä 26.10.2013.)

Oulu on kansainvälinen kongressikaupunki, jossa yhdistyy pohjoisen luonnon eksotiikka, kulttuuri sekä tasokkaat tutkimukset ja kehitykset. Kaupunki on hyvien kulkuyhteyksien päässä sekä pääkaupunkiseudulta, että muualta maailmasta. Kaupunki on yksi merkittävistä businesskeskittymistä sekä siellä on useita kansainvälisiä vieraita kiinnostavia matkailukohteita. (BusinessOulu, hakupäivä 15.10.2013.)

Lentoyhteydet Ouluun ovat hyvät. Kaupunkiin lentää päivittäin useita vuoroja muun muassa Helsingistä ja Tukholmasta, jotka ovat molemmat noin tunnin lentomatkan päässä Oulusta. Lentoasemalta keskustaan on noin 20 minuutin ajomatka. Suoraan keskustaan pääsee junalla, autolla tai veneellä. (BusinessOulu, hakupäivä 19.10.2013.)

Liikkuminen on Oulussa vaivatonta, koska kongressitilat ja hotellit löytyvät pääosin aivan kaupungin keskusta tuntumasta. Kaupungissa ei ole kongressikeskusta, mutta silti sieltä löytyy riittävän suuria tiloja kongressien järjestämiseen ja vieraiden majoittamiseen. Oulussa on kymmenkunta yli sadan hengen kokoustilaa ja paljon pienempiä tiloja. Suurimmat Oulusta löytyvät tilat ovat Energia-Areena eli Oulun jäähalli, jossa on 4760 istumapaikan lisäksi seisomapaikkoja 1854 henkilölle sekä Ouluhalli, johon mahtuu 1530 istumapaikan lisäksi 4500 lisätuolia. Oulun musiikkikeskus ja Pohjankartanon koulu mahdollistavat yhdessä lähes 3000 henkilön tilaisuuden järjestämisen. Suurin niiden kokoustiloista on Madetojan sali 816 istumapaikallaan. Liitteessä 1 on luettelo Oulun kongressitiloista ja niiden henkilökapasiteetista. Liitteeseen on otettu mukaan vain BusinessOulun nimeämät tilat, joiden lisäksi on lukuisia alle 100 hengen tiloja muun muassa hotelleissa ja muissa yksityisissä tiloissa. (Liite 1).

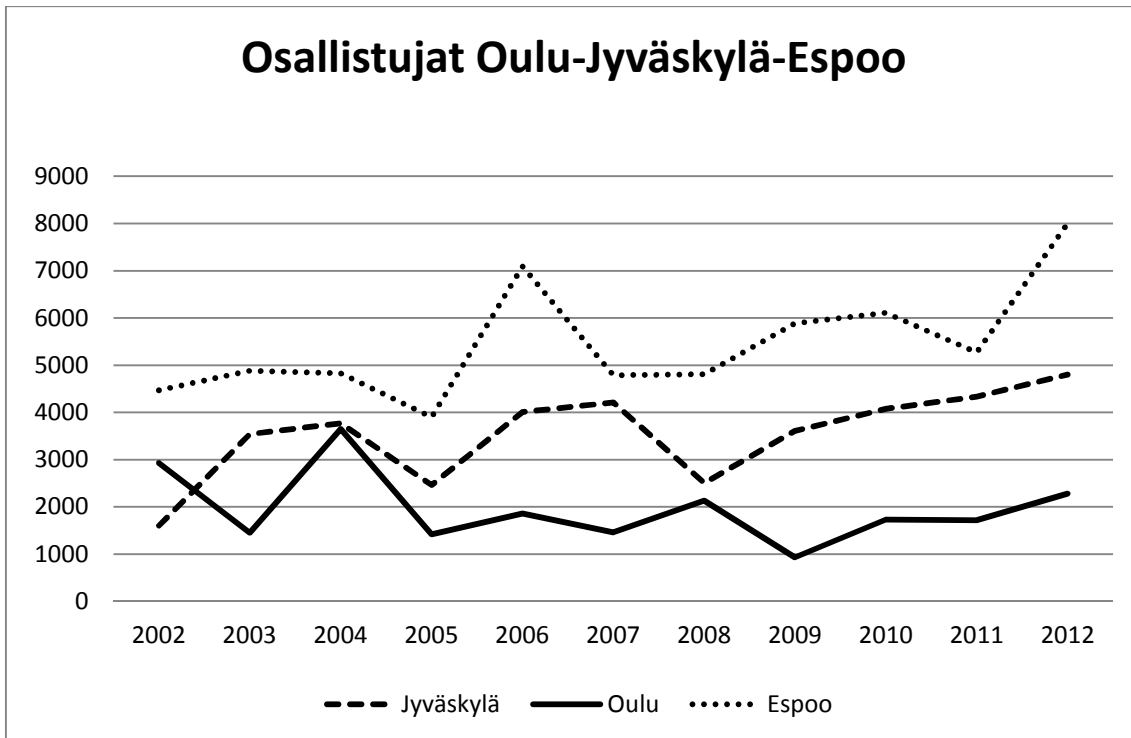
Oulun hotellien mittava majoituskapasiteetti käsittää yli 3000 vuodepaikkaa ja niiden taso on hyvä. Euroopan hintatasoon verrattuna huonehinnat ovat varsin kohtuulliset. (Oulun Matkailu Oy, hakupäivä 26.10.2013.) Oulusta löytyy neljä yli 200 huoneen hotellia. Niistä suurimmassa Sokos Hotel Arinassa on 260 huoneen lisäksi kokoustiloja ja se sijaitsee aivan kaupungin keskustassa. (Liite 2). Tilastokeskuksen tekemän majoitustilaston mukaan vuoden 2013 tammi-elokuun keskimääräinen hotellihuoneen hinta Oulussa oli 84,37 euroa yötä kohden. Espoossa hotellihuoneen keskihinta on hieman Oulua alempana, mutta Jyväskylässä huoneesta saa maksaa huomattavasti enemmän. (Liite 3).

BusinessOulun kongressikalenterin mukaan suurimmat kongressit Oulussa vuonna 2012 olivat Ouluhallissa pidetyt Valtakunnalliset yrittäjäpäivät noin 2000 osallistujallaan sekä Oulun

Musiikkikeskuksen tiloissa järjestetyt Pohjolan lääkäripäivät noin 1000 osallistujallaan. (BusinessOulu, hakupäivä 26.10.2013.) Nämä kongressit eivät kuitenkaan olleet kansainvälisiä eivätkä sen vuoksi kuulu FCB:n kongressitilastoihin mukaan. Oulussa vuonna 2012 pidetyistä kahdestakymmenestäneljästä kansainvälisestä kongressista suurin osa oli hieman yli tai alle sadan osallistujan kokouksia. (BusinessOulu, hakupäivä 26.10.2013.) Keskimäärin yhteen kongressiin osallistui 95 delegaattia. (Liite 3).

Oulusta löytyy kansainvälisiäkkin vierailijoita kiinnostavia nähtävyyksiä ja kulttuurikohteita. Muun muassa useat museot, tiedekeskus Tietomaa, Turkansaari ja tuomiokirkko tarjoavat nähtävää ja kulttuuria. Nallikari, Hupisaarten kaupunginpuisto ja Koiteli taas ovat hyviä esimerkkejä ulkoiluun ja luonnonrauhaan tutustumiseen, jota ulkomaiset vieraat usein Suomessa ihailevat. Pre- & post-tour -matkoja ajatellen myös Lappi on lähellä.

Liitteessä 4 olevassa taulukossa kuvataan kongressimäärän sekä niihin osallistuneiden henkilöiden määrän kehitystä Oulussa ja vertailukaupungeissa vuosina 2002–2012. Kongressien määrän mukaan tarkasteltaessa vuosi 2012 oli Oulussa onnistunut, mutta osallistujamäärän mukaan se ei kuitenkaan sijoittunut kärkipäähän. Ennätysmäärä osallistujia Oulussa oli vuonna 2004, jolloin kongressiin osallistui keskimäärin 243 delegaattia. Myös vuoden 2002 kongressien osallistujamäärä ohittaa vuoden 2012 vastaavan luvun. Kaiken kaikkiaan Oulun lukuja tarkasteltaessa huomataan niiden vaihdelleen 1420 ja 3650 osallistujan välillä noudattamatta mitään tiettyä linjaa..

KUVIO 3 Kansainvälisten kongressien osallistujat 2002–2012 (FCB:n taulukkoa mukailten)

Kuvio 3 kuvaa kansainvälisten kongressien osallistujamäärän kehitystä Oulussa ja vertailukaupungeissa vuosina 2002–2012. Siitä havaitaan ylimpänä taulukossa näkyvän Espoon osallistujamäärän olevan kasvusuunnassa, vaikka muutama vuosi on ollut edellistä heikompi. Sama kasvava suunta nähdään Jyväskylän taulukkoa katsellessa. Etenkin vuoden 2008 jälkeen kasvu on jatkunut tasaisena. Oulun tilannetta kuvaavan janan kulku ei noudata samaa kasvavaa linjaa kuin vertailukaupungit, vaan pysyttelee ennemminkin tasaisena. Kuviosta näkee selvästi huippuvuodet, kuten Oulun vuoden 2004 ja Espoon vuoden 2006, joina on tapahtunut huomattava kasvu edellisvuoden osallistujamäärään. Oleellisinta Oulun kaupungin kongressimatkailussa ja tässä työssä tulee olemaan Oulun tasaisena pysyttelevän janan kääntäminen kasvusuuntaan.

Suomen toiseksi suosituin kongressikaupunki Espoo kerää erityisesti tiede- ja tutkimusalan ammattilaisia. Aalto-yliopiston tekniikan korkeakoulut sekä tutkimuskeskusten, osaamisen ja liike-elämän keskittymät pääkaupunkiseudulla tuovat kaupunkiin tuhansia kongressivieraita vuosittain. Kaupungista löytyy tiloja monenkokoisiin kongresseihin ja sen sijainti on erinomainen. Vain puolen tunnin ajomatkan päässä sijaitsevalta Helsinki-Vantaan lentokentältä lähtee lentoja ympäri maailmaa. Myös laivayhteydet Tallinnaan, Tukholmaan ja Pietariin sekä allegro-juna viimeksi

mainittuun tarjoavat matkustustavan, jolla ei Jyväskylään tai Ouluun niin helposti pääse. (Espoon Matkailu Oy, hakupäivä 11.11.2013.)

Jyväskylä oli viidenneksi vilkkain kongressikaupunki vuonna 2012. Kaupungin 63 kansainvälisestä kongressista suurin oli 363 osallistujan Kansainvälinen Alvar Aalto Symposium, jonka Alvar Aalto -akatemia järjestää joka kolmas vuosi. Pääasiassa kansainvälisten kongressien järjestäjinä toimivat Jyväskylän yliopisto, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Jyväskylän koulutuskuntayhtymä, Jyväskylän seudun kehittämissyhtiö Jykes Oy ja Jyväskylän kaupunki. Kongressiosallistujien palautteen mukaan onnistuneiden järjestelyiden lisäksi Jyväskylä saa kehuja luonnon läheisyydestä, liikkumisen helppoudesta ja turvallisuudesta. Keskeisimmät hotellit sekä tapahtumapaikat löytyvät aivan kaupungin keskustasta kävelyetäisyydeltä toisistaan. Kaupungin saavutettavuus taas on haasteellista. Jyväskylän seudulla merkittäviä teollisuudenaloja ovat konetekniikka ja automaatio, kirjapaino- ja viestintäala sekä metsäalan teollisuus. (Jyväskylä Convention Bureau, hakupäivä 11.11.2013.)

3 TUTKIMUS VERTAILUKAUPUNKIEN TOIMINTATAVOISTA

Tässä luvussa esitellään haastatteluiden avulla toteutettu tutkimus kokonaisuudessaan. Aluksi perehdytään teemahaastattelun teoriaan ja sen toteuttamistapoihin. Sen jälkeen käydään läpi tässä tutkimuksessa käytettävät haastattelutavat ja haastatteluiden toteuttaminen. Näiden vaiheiden jälkeen avataan haastatteluista kertynyt tieto ja pohditaan niistä löytyneitä samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia.

3.1 Haastattelut

Haastattelut toteutetaan teemahaastatteluna, joka on kvalitatiivisen aineiston keruun menetelmistä käytetyin. Teemahaastattelun eriomainen tehokkuus pohjautuu siihen, että tutkija voi ohjata haastattelua ilman sen täydellistä kontrolloimista. Vuorovaikutuksen muotona teemahaastattelu on yksinkertaisimmillaan koostuessaan haastattelijan esittämistä kysymyksistä ja haastateltavan vastauksista. Haastattelijan esittämät jatkokysymykset sekä haastateltavan tarkentavat kysymykset tuovat tavallisimmin mutkia haastattelun etenemiseen. (Koskinen, Alasuutari & Peltonen 2005, 105–108.)

Haastattelua ohjaa kysymysrunko, jolla on kaksi keskeistä tehtävää. Sen tarkoitus on varmistaa, että haastattelija esittää tarvittavat kysymykset. Lisäksi sen avulla haastattelun tulisi sujua mahdollisimman luontevasti. Kun runko on hyvin suunniteltu, se pyrkii tasapainottamaan nämä kaksi keskenään usein ristiriidassa olevaa tehtävää. Hyvä haastattelurunko toimii muistin tukena eikä niinkään teoriaperusteisena kysymyslistana. (Sama, 108.)

Teemahaastattelu ei ole ainoastaan kvalitatiivisen tutkimuksen muoto vaan sitä voidaan saattaa myös tilastollisen tutkimuksen edellyttämään muotoon sekä tuloksia voidaan tulkita ja analysoida monin eri tavoin. Haastattelun kesto vaihtelee yhdestä tunnista useisiin tunteihin ja haastattelijan on varauduttava myös puheliaisiin tai niukkasanaisiin haastateltaviin. Koehaastattelut auttavat varautumaan tähän sekä testaamaan haastattelurunkoa. Haastattelun käytännön toteutuksessa on otettava huomioon muun muassa seuraavat asiat: haastatteluajkojen sopiminen, keskustelujen avaukset, kysyminen ja dialogin ohjailu. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2009, 208–211.)

Haastateltaviksi valittiin toimeksiantajan lisäksi kongressimatkailun parissa toimivat henkilöt Jyväskylästä ja Espoosta. Vertailukaupunkien haastattelut toteutettiin puhelinhaastatteluina, koska pitkän välimatkan vuoksi sen koettiin olevan nopein, helpoin ja edullisin tapa toteuttaa haastattelut. Haastattelija soitti puhelut omalla puhelimellaan ja vastasi haastattelujen nauhoittamisesta. Puhelinhaastattelun onnistumiseksi haastattelijan puhelimeen hankittiin erityinen ohjelma, joka tallensi puhelut.

Puhelinhaastattelun etuihin kuuluu muun muassa se, että sillä voidaan tavoittaa kaukana olevia kiireellisiä ihmisiä. Puhelimen käytöstä koituu pieniä kuluja, mutta matkakustannuksissa säästyy. Haastattelutekniikaltaan puhelinhaastattelu eroaa kasvokkain tapahtuvasta haastattelusta. Kysymysten tulee olla lyhyempiä ja on hyvä myös puhua hieman hitaammin kuin haastattelussa, joka tapahtuu kasvokkain. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 65.)

Haastatteluteemojen suunnittelu on tärkein suunnitteluvaihe teemahaastattelua käytettäessä. Haastattelujen avulla on tarkoitus saada kasaan aineisto johon tutkittavaa ilmiötä koskevat päätelmät voidaan perustaa. Haastattelurunko ei ole yksityiskohtainen kysymysluettelo vaan luettelo teemoista, jotka tutkimusongelman ilmiöiden pohjalta on määritelty. Teema-alueita tarkennetaan kysymyksillä itse haastattelutilanteessa. (Sama, 66–67.)

Haastattelurungon (liite 5) suunnittelu aloitettiin listaamalla teemat, joihin halutaan vastauksia ja lisätietoa. Teemojen avulla käsiteltiin esimerkiksi kongressimatkailun tilannetta Suomessa ja kohdekaupungissa haastateltavan näkökulmasta. Niiden avulla pyrittiin selvittämään miten ja millaiset kongressit jakautuvat kaupunkeihin, miten kaupunkien sisällä toimii yhteistyö eri organisaatioiden välillä ja millaisia haasteita kaupungit kohtaavat kongressimatkailussa. Myös kongressikeskuksen vaikutukseen kaupungin kongressimatkailulle haluttiin saada haastateltavilta mielipide vaikka tarkastelukaupungeista ainoastaan Jyväskylästä sellainen löytyy.

Teemoittain koottu haastattelurunko esitettiin ohjausseminaarissa. Sen jälkeen sitä muokattiin saatujen kommenttien perusteella muutamien kysymysten osalta. Kaupungin toimintatavat -teeman alle lisättiin tarkennusta tärkeimmistä yhteistyökumppaneista. Haastattelurunkoon lisättiin myös kysymyksiä kongressien rahoittamisesta ja kulurakenteesta. Muokattu haastattelurunko lähetettiin toimeksiantajan edustajan tarkastettavaksi ja se muokattiin lopulliseen muotoon hänen kehitysehdotustensa perusteella. Toimeksiantajan mukaan rahoituskysymykset eivät olleet

tarpeellisia, joten ne poistettiin kokonaan. Haastattelurunkoon lisättiin kysymykset kaupungin kongressimatkailun historiasta, pääsegmenteistä sekä Convention Bureaun toimintatavoista toimeksiantajan ehdotusten mukaan.

Tutkimuksen aikataulu ei mahdollistanut koehaastatteluja, mutta toimeksiantajan ja ohjaavan opettajan tarkistaman haastattelurungon uskottiin toimivan parhaalla mahdollisella tavalla ja tuovan vastauksia haluttuihin kysymyksiin. Haastatteluja varten puhelimeen hankitun nauhoitusohjelman toimivuutta haastattelijan puhelimesta testattiin ennakkoon. Näin välttyttiin esimerkiksi sellaiselta tilanteelta, ettei nauhoittaminen lähde käyntiin tai onnistu laisinkaan.

Espoosta haastateltavaksi valikoitui Espoon Matkailu Oy:n kongressipäällikkö Ann-Britt Jukka (haastateltava 1). Jyväskylän osalta haastateltavana oli Convention Bureaun markkinointipäällikkö Jaana Ruponen (haastateltava 2). Oulun osalta haastatteluun osallistuivat Oulu Convention Bureaun projektipäällikkö Riina Aikio ja kongressiasiantuntija Helena Pikkarainen (haastateltavat 3). Tämä haastattelu toteutettiin toimeksiantajan tiloissa ja tallennettiin haastattelijan puhelimen nauhurilla. Kaikki haastattelut ovat tekijän hallussa. Tarkemmat tiedot haastatteluista on esitetty alla.

- Espoo: Jukka, A-B., kongressipäällikkö, Espoon Matkailu Oy. Puhelinhaastattelu 4.12.2013.
- Jyväskylä: Ruponen, J., markkinointipäällikkö, Jyväskylä Convention Bureau. Puhelinhaastattelu 16.1.2014.
- Oulu: Aikio, R., projektipäällikkö & Pikkarainen, H., kongressiasiantuntija, Oulu Convention Bureau, BusinessOulu. Haastattelu 20.1.2014.

Haastattelujen avulla saatu aineisto litteroitiin. Litteroitua haastatteluaineistoa alettiin käydä läpi teemoittain ja kirjattiin ylös tärkeimpiä esille tulleita asioita. Haastatteluilla kerätystä aineistosta saatiin tarkempi kuvaus kilpailevien kaupunkien tilanteista sekä heidän toimintatavoistaan. Aineiston pohjalta tehtiin analyysiä kaupunkien eroista ja Oulun kehittämismahdollisuuksista kongressimatkailussa.

Myös erillinen kongressimatkailun tilaa Suomessa ja kohdekaupungeissa käsittelevä kysymyslista (liite 6) lähetettiin sähköpostilla Finland Convention Bureau:n kongressipalveluissa toimiville kolmelle henkilölle ja vastaus saatiin kongressien markkinointisuunnittelijalta Jaana Koivistoiselta. Häneltä saaduista vastauksista oli apua kaupunkien välisessä vertailussa. Lisäksi haastattelurunko (liite 5) lähetettiin sähköpostitse Oulussa toimivan kongressitoimisto Konffa Oy:n henkilökunnalle ja vastaukset saatiin toimitusjohtaja Pia Hanskilta. Hänen vastauksensa toivat hyvän lisän toimeksiantajan haastatteluille Oulun kaupungin osalta. Kaikilta haastateltavilta saatiin lupa mainita opinnäytetyössä heidän nimensä, mutta osa halusi, ettei heidän sanomisistaan käytetä tekstissä suoria lainauksia. Tämän vuoksi osa tekstistä on kirjoitettu niin, ettei siitä selviä keneltä tieto on alun perin saatu.

3.2 Haastatteluista kertynyt tieto

Tässä alaluvussa esitellään haastatteluista kertynyt tieto teemoittain. Toimeksiantajan ja vertailukaupunkien haastateltavilta saatujen tietojen lisäksi hyödynnetään sekä FCB:n edustajan että Konffa Oy:n toimitusjohtajan antamaa tietoa.

3.2.1 Kongressimatkailun nykytila ja tulevaisuus Suomessa

Suomen tilanne kongressimatkailussa on hyvä ja sijoitus kansainvälisen tilaston 20 parhaan kongressimaan joukossa on säilynyt jo vuosia. Sijoituksen saamiseen ja sen säilyttämiseen on pystytty pienillä henkilöstöresursseilla ja vähäisellä taloudellisella panostuksella. Suomessa on ammattitaitoisia kokous- ja kongressialalla työskenteleviä ihmisiä sekä tasokkaita kokouspaikkoja ympäri maata. Näiden nähdään olevan Suomen kongressimatkailussa menestymisen kannalta tärkeitä asioita. Kovasta kansainvälisestä kilpailusta huolimatta kongressimatkailun parissa toimivilla ihmisillä on myönteinen kuva Suomen tämän hetkisestä tilasta ja siitä, miten maassamme hoidetaan kongressiasioita.

Finland Convention Bureau tekee hyvää työtä suomalaisen kongressimatkailun puolesta. FCB on osa Matkailun edistämiskeskusta (MEK), joka yhdistyy vuoden 2014 aikana Finpro:n kanssa. Finpro toimii kansainvälisillä markkinoilla tarkoituksenaan edistää suomalaisten yritysten menestystä ja kasvua sekä hankkia Suomeen ulkomaisia investointeja (Finpro 2013, hakupäivä 29.12.2013). Finpro:lla on laajat verkostot ympäri maailman ja yhdistymisen toivotaan tuovan

kongressimatkailulle uusia markkinointi- ja yhteistyömahdollisuuksia. Osa haastateltavista oli myös hieman huolissaan yhdistymisen vaikutuksista, koska usein niiden seurauksena investoinnit vähenevät. Huolta aiheutti erityisesti se, kuinka FCB:n resurssit nyt riittävät markkinoimaan Suomea vai jääkö tämä pelkästään kongressikaupunkien hartioille.

Lähes kaikissa haastatteluissa nousi esiin samat haasteet. Suomen osalta kongressimatkailun haasteet ovat liikenneyhteydet Suomen sisällä ja nouseva kilpailu Aasian maiden kanssa. Aasian maissa panostetaan tällä hetkellä merkittävästi uusiin kokouspaikkoihin ja taloudelliset mahdollisuudet ovat heillä paremmat kuin Suomessa. Suomi mielletään vielä melko kalliiksi maaksi ja hintatason kurissa pitäminen onkin erityisen tärkeää, jotta Suomi säilyttäisi totutun aseman ja voisi jopa parantaa sitä. Myös sähköisen maailman ja verkon kautta järjestettävien kokousten helppous ovat pieni kilpailija henkilökohtaiselle tapaamiselle, mutta akateeminen maailma on kuitenkin melko vahvasti henkilökohtaisen tapaamisen ja tiedonvaihdon takana. Se että ihmiset haluavat tavata ja vaihtaa tietoa, ei kuitenkaan lopu. Kansainvälisesti katsottuna Suomi on vielä melko tuntematon maa kokousten ja kongressien kohteena, vaikka pärjääkin tilastollisesti kansainvälisissä kongressikilpailuissa mainiosti.

”Oleellista kongressin saamisessa Suomeen on, että tutkijat, asiantuntijat tai muut suomalaiset kongressien kutsujat ovat mukana kansainvälisessä toiminnassa, mutta ennen kaikkea kyse on heidän halusta saada kongressi Suomeen”, kirjoittaa FCB:n haastateltava sähköpostissaan. Hänen kertomisestaan käy myös ilmi, että kansainvälisen kongressin tulo tiettyyn maahan ja kaupunkiin on sidoksissa kunkin tieteenalan tutkimuksen tasoon. Suomesta täytyy löytää kyseisen alan asiantuntijoita ja tutkijoita, jotka tarjoavat vahvaa osaamista ja sen kautta sisältöä kongressien tieteelliseen ohjelmaan. Yliopistoilla ja niiden tiedekunnilla hän kertoo näin ollen olevan keskeinen asema kutsuttaessa kongresseja Suomeen. Samaa mieltä olivat myös muut haastateltavat. Yhteistyö kaupungin, yliopiston ja kongressialan edustajien kesken on oleellista, jotta kongressin kutsujat tietävät, että kongressialan osajilta saa apua omassa kaupungissaan ja Suomessa. Koko kongressialalla yksi suurimmista haasteista on tieteentekijöiden aktivointi oman alan kongressien kutsumiseen Suomeen.

3.2.2 Kongressimatkailu Oulussa ja vertailukaupungeissa

Haastateltava 1 kertoo Espoon kehityksen olleen pitkäjänteistä ja välillä tuskaistakin, mutta usko tulevaisuuteen on heillä vahva. Suurimpina vahvuuksina hän näkee sijainnin ja saavutettavuuden

lisäksi kaupungin myönteisen suhtautumisen kongressitoiminnalle ja sen tukemiselle. Lisäksi hän pitää tärkeänä Aalto-yliopiston ja muiden tiedeyhteisöjen läheisyyttä ja korostaa erityistä Espoo-henkeä, joka kaupungissa eri toimijoiden välillä vallitsee. Hän mainitsee myös luonnon läheisyyden ja sen monet mahdollisuudet. Myös FCB:n haastateltava nimeää Espoon suurimmiksi vahvuuksiksi korkean tutkimuksen tason Aalto-yliopistossa, pääkaupungin läheisyyden sekä toimivan yhteistyön Aalto-yliopiston, Dipolin, Espoon Matkailun ja muiden kokouspaikkojen välillä. Hän sanoo myös kongressialan henkilöiden olevan aktiivisesti mukana kansainvälisissä alan tapahtumissa ja yhteistyöhankkeissa eri kaupunkien kesken.

Jyväskylän suurimmiksi vahvuuksiksi haastateltava 2 nostaa kansainvälisesti vaikuttavan korkeatasoisen yliopiston sekä erittäin hyvät kongressitilat. Jyväskylä on vertailukaupungeista ainoa, josta löytyy muiden tilojen lisäksi myös kongressikeskus. Yliopiston aktiivisuus ja urheilun mukanaan tuomat tapahtumat mainitsee myös FCB:n edustaja. Jyväskylä on vahva opiskelijakaupunki, joka tuo mukanaan paljon kansainvälistä toimintaa ja kansainvälisyys onkin yksi tärkeimpiä osa-alueita kongressimatkailussa. Myös sillä on etunsa, että kongressitilat, hotellit ja kaikki muut tarvittavat tilat ovat kävelymatkan päässä toisistaan. Tämä helpottaa järjestämistä eikä aikaa kulu paikasta toiseen siirtymisiin.

Oulun suurimmaksi vahvuudeksi haastateltavat 3 mainitsevat kaupungin kompaktin koon. Tärkeimmät kongressitilat ja hotellit löytyvät aivan kaupungin keskustan tuntumasta kävelymatkan päässä toisistaan. Kongressitilat ja hotellikapasiteetti on riittävä eikä kongressimatkailun lisääminen tuota ongelmia niiden osalta. Myös pohjoisen eksoottisen luonnon läheisyys kuuluu kaupungin vahvuuksiin, mutta haastateltavat toteavat ettei sitä tällä hetkellä vielä hyödynnetä riittävästi.

Haastateltava 1 kertoo Espoon kaupungin ja nykyisen Aalto-yliopiston tehneen jo vuonna 1994 yhteistyösopimuksen, jonka tarkoituksena on parantaa Espoon asemaa ja tunnettuutta kongressikaupunkina ja lisätä Aalto-yliopiston kansainvälistä toimintaa. Silloin Aalto-yliopistolle perustettiin myös kongressiasiamiehen virka, joka on edelleen olemassa. Haastateltava 1 kertoo tämän yhteistyön olleen hyvää ja luoneen pohjaa kaikelle kongressiyhteistyölle. Hän kertoo heillä olevan käytössä myös Espoo Ambassador -ohjelman, jonka avulla pyritään tiedemaailmasta saamaan niin sanottuja ”Espoon suurlähettiläitä” hakemaan oman alansa kongresseja kaupunkiin. Vuosittain heidän joukostaan palkitaan yksi ansiokkaasti toiminut Ambassador.

3.2.2.1 Kongressitilat ja majoituskapasiteetti

Kongressitiloista Espoon tärkeimmiksi haastateltava 1 mainitsee Dipolin, Aalto-yliopiston tilat, Hanasaaren kulttuurikeskuksen ja hotelli Korpilammen. Haastateltavan mukaan Espoossa suunnitellaan myös yhteistyötä Kirkkonummen kanssa, jossa on enemmän kongresseihin sopivia sekä majoitustiloja että kokoushuoneita sisältäviä rakennuksia. Yksi suurimmista haasteista on, ettei majoituskapasiteetti ole riittävä. Suurimmissa kongresseissa majoitusta valuu paljon Helsingin ja naapurikuntien puolelle. Myös iso vetovoimainen kongressitila kaupungista puuttuu. Haastateltava pitää kongressikeskusta tulevaisuuden haaveena ja uskoo, että sillä olisi myös vaikutusta kaupungin kongressimatkailun kehittymiseen koska silloin olisi mahdollista hakea suurempiakin kongresseja.

Jyväskylän ehdottomasti tärkein kongressitila on 1200 hengen kongressikeskus, jonka yhteydessä toimii myös useamman tuhannen hengen messukeskus. Kongressikeskuksella on merkittävä vaikutus kaupungin kongressitoimintaan imagollisesti, mutta se mahdollistaa myös kansainvälisten kongressien hakemisen, kun kongressin koon suhteen ei ole rajoitusta. Lisäksi yliopistolla ja ammattikorkeakoululla on hyvä tilat ja Laajavuoren kylpylähotelli Rantasipissä sekä Peurungan kylpylähotellissa on tilat useamman sadan hengen kongressien järjestämiseksi. Keskustan hotelleista löytyy vuodepaikat noin 2500 hengelle, joka on haastateltava 2:n mukaan riittävä määrä.

Majoituskapasiteetti on Oulun kaupungissa hyvällä tasolla ja hotellit ovat laadukkaita. Vuodepaikkoja on noin 3000. Myös kongressitiloja on haastateltavien mielestä riittävästi. Kongressihotelleista tärkeimmät ovat Radisson Blu, Hotelli-ravintola Lasaretti ja Holiday Inn, joissa on mahdollisuus järjestää noin 150–300 hengen kongresseja. Suurimpien kongressitilojen, kuten kaupungin teatterin, Musiikkikeskuksen, Ouluhallin ja Oulun jäähallin, haasteena on niiden saatavuus ja soveltuvuus kongressien järjestämiseen. Vaikka etenkin suuremmat kongressit, joissa näytteilleasettajia on paljon, tuottavat enemmän järjestelyjä, ei kongressien saaminen Ouluun jää haastateltavien mukaan kuitenkaan tiloista kiinni.

3.2.2.2 Kongressityypit ja pääsegmentit

Kongressit jakautuvat kaikissa kaupungeissa hyvin pitkälle sen mukaan, minkä tieteenalojen tutkimus kaupungissa on vahvinta ja miltä aloilta kaupungin korkeakouluissa löytyy

kansainvälisesti vaikuttavia osajia. Kaikissa kaupungeissa pääpaino on tieteellisillä kongresseilla, mutta myös yrityskokouksia, vuosipäiviä, liittokokouksia ynnä muita järjestetään.

Espoossa pääpaino on tieteellisillä kongresseilla ja erityisesti teknologian alassa. ”Kyllä se on se teknologia, joka on kaikkein tärkein meille, mutta kyllä me toki haetaan myös esimerkiksi lääketieteellisiä kongresseja ja niitä jonkun verran järjestetäänkin”, kertoo haastateltava 1. Keskimäärin kongressissa on hänen mukaansa noin 100 osallistujaa ja suurimmat kongressitkin rajoittuvat tilojen puutteen vuoksi alle 1000 osallistujaan.

Jyväskylässä on Suomen ainut liikuntatieteellinen tiedekunta ja se tuo kaupunkiin paljon kongresseja ja muita alaan liittyviä tapahtumia. Myös informaatioteknologia-alaa sekä kasvatustieteellisiä kongresseja on merkittävä määrä. Nousevana trendinä haastateltava 2 mainitsee fysiikan ja kemian alan kongressit, mutta niitä on hänen mukaansa vielä melko vähän ja kooltaan ne ovat hyvin pieniä. Kongressikeskuksen vaikutus näkyy myös kongressien keskikoossa, joka Jyväskylässä on noin 200–300. Haastateltava 2 kertoo, että kongressien koot ovat viime vuosina pienentyneet, eikä suuria useiden satojen osallistujien kongresseja järjestetä enää niin paljon kuin aiemmin. Pääsegmenttinä kaupungissa on tieteelliset kongressit.

Oulussa vahvimmat alat kongresseissa ovat tällä hetkellä lääketiede, ICT-ala ja arktiset aihealueet. Kaupungin laaja-alaisen yliopiston vuoksi kongresseja järjestetään oikeastaan alalta kuin alalta. Tulevaisuudessa kaivosalaan ja ydinvoimaan liittyvät kongressit tuovat uusia mahdollisuuksia kaupungille. Keskimäärin osallistujia kongresseissa on noin 150. Haastateltavat 3 kertovat, ettei heillä ole tällä hetkellä kovin paljon tietoa kaupungissa järjestettävistä yrityskokouksista, mutta niiden selvittäminen on työn alla.

3.2.2.3 Kaupungin toimintatavat

Toimiva yhteistyö kaupungin, yliopiston, ammattikorkeakoulun ja muiden kongressialan toimijoiden kanssa on ehdottoman tärkeää kongressialalla menestymisen kannalta. Espoon tärkeimmät yhteistyökumppanit ovat haastateltava 1:n mukaan kaupunki ja asiantuntijat sen eri konserniyhtiöissä, joihin myös Espoon matkailu Oy kuuluu. Myös kaikki alalla toimivat kaupungit ja kunnat sekä yhteistyötahot, kuten kansainväliset järjestöt, ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita. Myös Jyväskylässä kaupungin sisäinen yhteistyö on haastateltavan mukaan tärkeää ja tärkeimmät yhteistyökumppanit ovat kaikki kaupungin toimijat alalla. Oulun Convention Bureau on

myös osa kaupungin liikelaitosta, joten yhteistyö kaupungin kanssa on tiivistä. Haastateltavien mukaan myös yliopiston kanssa tehdään yhteistyötä, mutta se ei ole arjessa niin näkyvässä roolissa.

Lähes kaikista haastatteluista kävi ilmi, ettei oheistoimintaa, retkiä, pre & post-tour -matkoja tai avec-ohjelmia, järjestetä nykyään enää niin paljon kuin ennen. Suurimmaksi syyksi arveltiin se, että vieraat ovat kiireisiä ja varsinaiset kongressiohjelmat on niin täyteen ahdettuja, ettei oheistoiminnalle jää aikaa. Jonkin verran myös yhteiskunnan taloudellisella tilanteella voi olla vaikutusta. Näyttelyiden määrä puolestaan riippuu hyvin paljon järjestettävän kongressin alasta. Esimerkiksi lääketieteellisissä kongresseissa on kautta aikojen ollut paljon näytteilleasettajia riippumatta yhteiskunnan taloudellisesta tilasta.

Espoossa oheistoimintana järjestettävät retket ovat yleisimmin luontoretkiä luontokeskukseen ja sitä ympäröivään kansallispuistoon, joka sijaitsee noin puolen tunnin matkan päässä kaupungin keskustasta. Myös lyhyt risteily merellä on suosittu kohde lyhyen ajan reissulle. Pre- ja post-tour -matkoja järjestetään myös jonkin verran ja ne suuntautuvat pääasiassa Lappiin tai Pietariin. Jyväskylä sijaitsee veden äärellä ja ehdoton suosikki oheisohjelmista onkin laivaristeily, jonne pääsee suoraan kongressikeskuksesta. Lisäksi koskenlaskua, vaellusta ja saunomista sisältävät ohjelmat ovat suosittuja. Oulun haastateltavat kertoivat retkien olevan nykypäivänä melko harvinaisia juuri vieraiden tiukan aikataulun vuoksi.

3.2.2.4 Convention Bureaun toimintatavat

Kongressitoimistojen toimintatavat eroavat eri kaupungeissa toisistaan. Espoossa ei ole niin sanottua Convention Bureautta vaan kongressitoimisto toimii Espoon Matkailu Oy:n alla yhtenä osastona. Espoon Matkailu Oy:n suurin omistusosuus on kaupungilla ja muita osakkaita ovat Aalto-yliopisto ja muut espoolaiset matkailu- ja kokouselinkeinon yritykset. Jyväskylä Convention Bureaulla on jäsenistö, johon kuuluu kaupunki, yliopisto, ammattikorkeakoulu, koulutuskuntayhtymä ja paikallisia yrityksiä, yhteensä 26 jäsentä. Kyseessä ei ole yhdistys vaan toiminta on vapaamuotoinen verkosto, jonka hallinnoinnista sovitaan yhdessä. Jäsenet päättävät linjaukset ja vuosittaiset toimenpiteet. Oulussa toimii BusinessOulun Oulu Convention Bureaun lisäksi Oulun Matkailu Oy:n kongressipientyryhmä. Näiden lisäksi Oulussa on yksityisiä kongressipalvelutoimistoja ja esimerkiksi liikuntatapahtumissa järjestäminen tapahtuu kaupungin liikuntatoimen yhteyshenkilön kautta. BusinessOulu on kaupungin puolueeton toimija.

Periaatteessa kaupungin omistavan toimijan, kuten Oulu Convention Bureau, tehtävä on olla aina puolueeton, mutta kokonaisuus ratkaisee ja tarvittaessa edustetaan myös esimerkiksi Leviä tai Rovaniemeä jos asiakas niin haluaa.

Kongressien huomioiminen kaupungin kansainvälisessä toiminnassa on kasvanut Espoossa koko ajan ja kaupungin suhtautuminen on myönteistä. Vieraanvaraisuutta kehitetään yhdessä kaupungin kanssa ja myös kaupunginjohtaja on toiminnassa mukana. Espoon Matkailun kongressitoimisto sopii vieraanvaraisuuksista kongressijärjestäjien kanssa ja hoitaa ne kaupungin puolesta. Jyväskylässä yhteistyö kaupungin kansainvälistymisyksikön kanssa on erinomaista ja myös haastateltava 2 kertoo itse olevan toiminnassa mukana. Vieraanvaraisuuksia haetaan kaupungilta ja niitä saadaan sen mukaan, mitä kulloinkin on varaa järjestää. Oulun osalta kansainvälisessä toiminnassa ei haastateltavien mukaan vielä tarpeeksi huomioida kongressimatkailua, vaikka ne nähdäänkin tärkeänä osana kaupungin kansainvälistymissuunnitelmaa.

3.2.3 Kongressimatkailun haasteet Oulussa ja vertailukaupungeissa

Oulun suurimpana haasteena FCB:n haastateltava pitää kaupungin sijaintia kansainvälisiä kongresseja ajatellen. Kauempaa matkustavat asiakkaat tulevat Suomeen yhden tai kahden lentokoneen vaihdolla, eivätkä halua kohdemaan sisällä enää vaihdella konetta. Suurimmissa kongresseissa hänen mukaansa vastaan tulee sopivien tilojen löytäminen sekä kuljetusmahdollisuudet. Oulun haastateltavat 3 mainitsevat haasteeksi kongressikeskuksen puuttumisen, imagolliset asiat ja kaupungin taloudellisen tilanteen. Kaupungin sisällä ala kärsii myös arvostuksen puutteesta ja ymmärryksestä sen tuomaa työllisyyttä ja taloudellista vaikutusta kohtaan.

Espoossa suurimmat haasteet ovat suuren ja vetovoimaisen kongressitilan puuttuminen sekä majoituskapasiteetin riittämättömyys erityisesti suuremmissa kongresseissa ja silloin jos päällekkäin sattuu useampia tapahtumia, kertoo haastateltava 1. Jyväskylän suurimmaksi haasteeksi haastateltava 2 kertoo liikenneyhteydet. Lentoliikenteen toimintaongelmat ja reittien väheneminen tuovat haasteita, koska suurin osa kongressivieraista käyttää kuitenkin kulkuvälineenään lentokonetta mikäli mahdollista.

FCB:n haastateltava kirjoittaa, että "Oulu voi kehittää omien tieteenalojensa vahvuuksia ja sitä kautta keskittyä tietyille aloille ja sen kongresseihin". Vahvuudeksi hän nostaa pienen kaupungin, jolla on hyvät edellytykset yhteistyölle eri toimijoiden kanssa alalla. Hänen mielestään Oulussa voitaisiin myös panostaa pohjoismaisiin kongresseihin.

4 SWOT-ANALYYSI JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET

Tämän luvun aineisto kostuu SWOT -analyysin menetelmän esittelystä sekä analyysin tekemisestä. Haastatteluista saatujen tietojen pohjalle rakennettiin SWOT -analyysi Oulun kaupungin kongressimatkailun tilanteesta yhdessä BusinessOulun edustajan kanssa.

4.1 SWOT -analyysin esittely

SWOT -analyysi on yksi monipuolisimpia työkaluja, joita käytetään liiketoiminnan suunnittelussa ja yritystoiminnan analysoinnissa. Sitä käytetään liikeidean muotoilemisessa sekä yrityksen jatkuvassa kehittämisessä luomassa tilannearviota suunnitelmien ja päätöksenteon tueksi. Analyysi mahdollistaa yrityksen ulkopuolisten voimien tarkastelemisen yhtä aikaa yrityksen sisäisten tekijöiden kanssa. SWOT -analyysi on lyhenne sanoista Strength, Weakness, Opportunity ja Threat eli suomeksi vahvuus, heikkous, mahdollisuus ja uhka. (Viitala & Jylhä 2008, 59.)

Mahdollisuudet ovat yrityksen päämäärän saavuttamisessa auttavia ulkoisia tekijöitä. Myös uhat ovat ulkoisia tekijöitä, mutta vastaavasti haittaavat päämäärän saavuttamisessa. Sisäisistä tekijöistä puolestaan vahvuudet tuovat yrityksille kilpailuetua ja heikkoudet hankaloittavat niiden luomista. Tarkoitus on SWOT -analyysin avulla luoda vahvuuksista kilpailuetua ja poistaa heikkoudet sekä käyttää mahdollisuudet hyväksi ja kääntää uhat mahdollisuuksiksi. (Lahtinen & Isoviita 1998, 83.)

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
MAHDOLLISUUDET	UHAT

KUVIO 4 SWOT -analyysin nelikenttä

SWOT -analyysissa arvioitavan tilanteen hetkiset voimavarat sekä toimintaympäristön kehitys ja piirteet kirjataan nelikenttään (kuvio 4). Analyysin tulosten perusteella saadaan määriteltyä toimenpiteet, joilla yrityksen vahvuuksia vahvistetaan edelleen sekä heikkoudet ja ympäristön

uhat pyritään omalla toiminnalla ja strategialla muuttamaan mahdollisuuksiksi. Jotta uhat pystytään minimoimaan, on ne ensin itse tunnistettava. (Viitala & Jylhä 2008, 59–60.)

Analyysiä ei tule jättää vahvuuksien ja heikkouksien sekä uhkien ja mahdollisuuksien kirjaamiseen, vaan edetä niiden perusteella johtopäätöksiin tehtävistä toimenpiteistä (kuvio 5). SWOT -analyysin hyöty on riippuvainen siitä, kuinka huolellisesti ja analyttisesti se kootaan sekä siitä, kuinka rehellisesti siitä saatua tietoa käytetään päätöksen teossa hyväksi. Analyysin avulla yritys oppii myös kohdistamaan huomion oikeisiin asioihin. Jos omassa yritystoiminnassa tunnistetaan heikkouksia, mutta toimintaympäristössä on merkkejä mahdollisuuksista, kannattaa yrityksen keskittyä heikkouksien parantamiseen. Jos taas tunnistetaan oman toiminnan vahvuudet ja niitä näyttäytyy myös markkinoilla, on luonnollisesti järkevää keskittyä niihin. Heikkouksia ja ympäristön uhkia ristikkäin tarkastelemalla opitaan tunnistamaan sudenkuopat ja varomaan niitä omassa toiminnassa. (Viitala & Jylhä 2008, 60.)

	Ympäristön uhat	Ympäristön mahdollisuudet
Sisäiset vahvuudet	toimenpiteet joilla yrityksen vahvuutta käytetään hyväksi uhan vähentämiseksi "torjuntavoitto"	toimenpiteet joilla yrityksen vahvuutta käytetään hyväksi mahdollisuuden toteuttamiseksi "menestystarina"
Sisäiset heikkoudet	toimenpiteet joilla uhkaa pyritään välttämään heikkouden eliminoimiseksi "selviytymistarina"	toimenpiteet joilla mahdollisuutta käytetään hyväksi heikkouden vähentämiseksi "kehitystarina"

KUVIO 5 SWOT -analyysi liikeidean työstämisen apuna (Viitala & Jylhä 2008, 60).

SWOT -analyysin avulla arvioitiin Oulun kongressimatkailun tämänhetkisiä vahvuuksia ja heikkouksia sekä tulevaisuuden mahdollisuuksia ja uhkia. Analyysin tekeminen aloitettiin aiempien tutkimusten, kongressimatkailua käsittelevien kirjojen, muiden matkailuun liittyvien raporttien sekä projektin alussa BusinessOulun edustajien kanssa käydyssä keskustelussa esille tulleita asioita hyödyntäen. Nelikenttään lisättiin tutkimuksen edetessä esiin tulleita tietoja. Haastatteluiden jälkeen tehtiin lopullinen kuvio 4:n kaltainen SWOT -analyysi nelikenttään.

Nelikentän avulla kuvattua Oulun kongressimatkailun tilannetta analysoitiin kuviossa 5 esitellyllä tavalla ja saatiin aikaan ehdotuksia kehitettävistä toimintatavoista ja myös konkreettisia

toimenpiteitä kongressimatkailun parantamiseksi. Viitala ja Jylhä ovat tarkoittaneet menetelmän yrityksen liikeidean työstämiseen, mutta sitä voidaan yhtä lailla käyttää myös tässä tutkimuksessa apuvälineenä.

4.2 SWOT -analyysi Oulun kongressimatkailun tilasta

Haastatteluiden sekä muun tehdyn tutkimuksen avulla kertyneiden tietojen perusteella koottiin SWOT -analyysiin (kuvio 6) Oulun kaupungin kongressimatkailun tämänhetkiset vahvuudet ja heikkoudet sekä tulevaisuuden mahdollisuudet ja uhat kongressimatkailun kehitystoimintaa ajatellen. Koottu SWOT -analyysi lähetettiin toimeksiantajalle ennen heidän edustajien kanssa käytyä haastattelua, jotta he ehtivät tutustua siihen etukäteen. Haastattelutilanteessa saatiin erittäin hyviä täydennys- ja muutosehdotuksia muutamiin nelikentän kohtiin.

<p>VAHVUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kompakti kaupunki <ul style="list-style-type: none"> - Kongressitilat ja hotellit lähellä • Hyvät tilat • Luonnon läheisyys • Pohjoisen eksotiikka 	<p>HEIKKOUEDET</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ei kongressikeskusta • Kongressimatkailun arvostus • Ei tunnettu kaupunki • Kaupungin imago
<p>MAHDOLLISUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pre- & post-tour – matkat • Kompakti kaupunki <ul style="list-style-type: none"> - Hyvät edellytykset yhteistyölle eri toimijoiden kanssa • Yhteistyön kehittäminen yliopiston, oamk:n ja muiden kongressialan toimijoiden kanssa • Kongressin järjestäjien aktivointi ja palkitseminen • Lappi, Syöte ja Kuusamo lähellä • Suurhankkeet: kaivannaisala ja ydinvoima • Peliala 	<p>UHAT</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhteiskunnan taloudellinen tilanne • ICT-alan murros Oulun alueella • Uusien kongressimaiden ja -kaupunkien tulo • Oulun lentoaseman tulevaisuus / lentoreittien väheneminen • Kaupungin taloudellinen tilanne ja investoinnit • Alan arvostuksen puute

KUVIO 6 SWOT -analyysi Oulun kongressimatkailun tilanteesta

SWOT -analyysin asioiden kirjaaminen aloitettiin Oulun vahvuuksista kongressimatkailussa. Oulu on kompaktin kokoinen kaupunki, jossa tärkeimmät kongressipaikat ja -hotellit löytyvät aivan kaupungin keskustan tuntumasta. Kongressipaikat kaupungissa ovat tasokkaita ja ne mahdollistavat kokonsa puolesta suuremman määrän kongresseja kuin tällä hetkellä niissä järjestetään. Hotellikapasiteetti on Oulussa tällä hetkellä riittävä eikä se koidu ongelmaksi, vaikka kongressien määrä lisääntyisi. Tiloista kongressien saaminen Ouluun tuskin jää kiinni.

Ehdottomasti vahvuuksiin kuuluu kongressimatkailuakin ajatellen luonnon läheisyys. Sekä kongressien että oheisohjelmien järjestäminen luonnon läheisyydessä on mahdollista ihan kaupungin läheisyydessä. Luonnossa on pohjoisen eksotiikkaa, joka poikkeaa muun muassa vertailukaupungeista Jyväskylästä ja Espoosta huomattavasti.

Vertailukaupunkeihin nähden selkeimmät heikkoudet Oulussa ovat sijainti sekä kongressikeskuksen puuttuminen. Espoo vie todennäköisesti suuren osan kongresseista pelkän sijaintinsa perusteella. Jyväskylän sijainti ei liikenneyhteyksien kannalta ole oikeastaan sen parempi kuin Oulunkaan, mutta kongressikeskus tarjoaa sellaiset puitteet, joille ei Oulussa löydy vastustajaa. Oulun kaupungissa ei myöskään ymmärretä tai arvosteta kongressien merkitystä kaupungin taloudelle ja imagolle riittävästi. Kaupungin imago tarvitsisi ansaitsemaansa kohotusta, johon hyvin järjestetyllä kongressilla on vaikutusta.

Tulevaisuutta ajatellen Oulussa tulisi hyödyntää pienen kaupungin etuja. Kongressialalla toimijoiden kesken on olemassa hyvät mahdollisuudet erinomaiselle yhteistyölle, joka on edellytyksenä kongressitoiminnan kehittämisessä ja laajentamisessa kaupungissa. Erityisesti yliopistoa ja ammattikorkeakouluja olisi hyvä aktivoida kongressien järjestämisasiassa, koska tutkittavien alojen asiantuntijoiden aktiivisuudella on suuri merkitys kongressien saamiseksi kaupunkiin.

Kaivosalan koulutuksen ja tutkimuksen vahvistaminen Oulussa tuo uuden erikoistumisalan kaupunkiin ja avaa uusia mahdollisuuksia myös kongressitoiminnan osalta. Kaivostoiminnan keskittyminen Pohjois-Suomeen ja jatkuva laajentuminen on johtanut siihen, että Oulun yliopistoon on päätetty perustaa kaivos- ja vuorialan tiedekunta 1.8.2014 alkaen (Oulun yliopisto 2013, 11.1.2014). Tämä kansainvälisestikin merkittävä tutkimusyksikkö tulee olemaan ehdottomasti yksi Oulun tulevaisuuden mahdollisuuksista monella osa-alueella. Toinen

merkittävä aluevaltaus tulee olemaan Pyhäjoelle rakennettava ydinvoimala. Koska kyseessä on Sodan jälkeisen Suomen suurin hanke, tulee sen vaikutus olemaan mittava jos ja kun se toteutetaan. Näiden alojen keskittyminen Pohjois-Suomeen ja kongressien saaminen Ouluun voidaan nähdä tulevaisuuden vahvuutena.

Pre- ja post-tour -matkoja sekä oheisohjelmana toimivia päiväretkiä ajatellen luonto tarjoaa valtavasti mahdollisuuksia elämyksiin, joita ei Etelä-Suomessa pääse kokemaan. Lyhyempiä päiväretkiä varten Oulun seudulla on upeat mahdollisuudet luontoretkille tai risteilyille merellä. Kongressia ennen tai sen jälkeen tapahtuvat matkat kohdistuvat etelästäkin usein Lappiin, Syötteelle tai Kuusamoon, joihin Oulusta on helppo jatkaa matkaa. Näitä mahdollisuuksia ei tällä hetkellä Oulun kongressitoiminnan kannalta riittävästi huomioida.

Suurimmat uhat Oulun kaupungin kongressitoimintaa ajatellen ovat erityisesti Oulun kaupungin ja koko yhteiskunnan taloudellisen tilanteen huonontuminen entisestään ja investointien jäädyttäminen. Yhteiskunnalliset poikkeustilanteet, sairausepidemiat ja luonnonkatastrofit saattavat myös aiheuttaa esimerkiksi matkustuskieltoja tietyissä maissa ja näkyä kongressien osanottajien vähytenä. Näiden syiden vuoksi kongressista poisjääminen on kuitenkin melko harvinaista ja on myös uhkana Oulun kaupungin kongressitoiminnalle todella vähäinen. Oulu on pitkään toiminut ICT-alan osaamisen keskuksena, mutta viime aikojen murros alalla voi vaikuttaa jo lähitulevaisuudessa kaupungin kiinnostavuuteen kongressimatkailussa. Alan ehdottomasti suurin vaikuttaja Oulussa on ollut Nokia, jonka heikko tilanne on ajanut mielenkiinnon hiipumiseen eikä varmasti enää houkuttele alan osaajia kaupunkiin.

Uhkana ovat myös nykyiset kilpailevat kongressikaupungit ja uudet toimijat alalla, mutta erityisesti uusien halvempien maiden tulo alalle. Suurimmat kotimaiset kilpailevat kaupungit tällä hetkellä ovat Jyväskylän ja Espoon lisäksi Oulun edellä olevat Tampere ja Turku. Toki kaupungit ovat keskittyneet tutkittavien alojensa mukaan eri alan kongresseihin, eivätkä sen vuoksi täysin kilpaile keskenään, mutta esimerkiksi sekä Oulussa että Espoossa vahvuuksiin kuuluu teknologiaosaaminen ja he kilpailevat sen alan kongressien saamiseksi kaupunkiin. Tulevaisuuden uhkiin kuuluu myös pelko Oulun lentoaseman tulevaisuudesta. Jos lentoreittejä vähennetään, miten käy kongressimatkailulle. Tuskin kukaan kongressivieras matkustaa Ouluun asti, ellei suoraa lentoyhteyttä ole. Myös alan arvostuksen puute kuuluu tulevaisuuden uhkiin. Ilman arvostuksen lisäämistä ja alan ymmärrystä Oulun kongressimatkailua tuskin saadaan vietyä suuria askelia eteenpäin.

4.3 Kehittämisehdotukset

SWOT -analyysin nelikenttään (kuvio 6) kuvattujen asioiden avulla tehtiin johtopäätöksiä tulevaisuuden suuntauksista kongressimatkailun kehittämiseksi ja siten sen suosion parantamiseksi Oulussa. Apuna käytettiin Viitalan ja Jylhän kuvio 5:n mukaista ajattelumallia, joka ohjaa keskittymään tärkeimpiin asioihin ja kääntämään tämänhetkiset heikkoudet ja tulevaisuuden uhat selviytymiskeinoiksi. Kehittämiskohteiksi valittiin sellaisia alueita, joilla vertailukaupunkien huomattiin pärjäävän paremmin. Myös muutamia konkreettisia ehdotuksia kongressien määrän kasvattamiseen löydettiin vertailukaupunkien toimintatavoista.

Oulun kongressitoimintaa ajatellen tulevaisuuden ympäristön luomat uhat, kuten yhteiskunnan taloudellisen tilanteen heikkenemisestä aiheutuva kongressien osanottajien väheneminen ja muu vaikutus kongressimatkailuun, ovat melko vähäisiä eikä niiden välttämiseen sen vuoksi ole järkevää paljoo panostaa. Tämänhetkisten ja tulevien kilpailevien kongressikaupunkien toiminnan tehostamisesta johtuva kongressien lisääntyminenkin ei ole suurin este kongressitoiminnan kehittämiseksi ja kasvattamiseksi Oulussa. ICT-alaa koskevasta suvantovaiheesta on mahdotonta päästä yli, eikä siihenkään kannata takertua vaan luoda sen sijaan tilalle jotain uutta. Analyysissä tultiinkin siihen tulokseen, että ympäristön luomat uhat on hyvä tunnistaa, muttei niihin ole syytä kiinnittää suuremmin huomiota mietittäessä Oulun kongressimatkailun tulevaisuuden kehitysmahdollisuuksia ja -toimenpiteitä.

Tämän hetkiset tärkeimmät sisäiset vahvuudet ovat kompaktin kokoisen kaupungin edut. Kongressitilat ja -hotellit löytyvät jopa kävelymatkan päässä toisistaan ja tilat kongressien järjestämistä varten ovat jo tällä hetkellä hyvät. Luonnon keskellä sijaitseva kaupunki tarjoaa myös oheisohjelmia ajatellen monenlaisia mahdollisuuksia tutustua Suomen luonnon rauhaan ja kauneuteen. Kaupungin vahvuudet ovat asemansa säilyttäviä eivätkä muutu helposti esimerkiksi taloudellisen tilanteen huonontuessa, joten niiden avulla voidaan lähteä toteuttamaan tulevaisuuden tarjoamia mahdollisuuksia. Tulevaisuuden mahdollisuuksien suuren määrän ja hyödynnettävyyden vuoksi tultiin siihen tulokseen, että järkevintä on keskittyä käyttämään niitä hyväkseen. Tulevaisuuden mahdollisuuksien entistä parempi hyödyntäminen vähentää samaan aikaan sisäisiä heikkouksia, koska arvostus alaa kohtaan kasvaa ja kaupungin imago paranee.

Ympäristö tarjoaa Oulun kongressimatkailulle erinomaisia mahdollisuuksia todella paljon. Kaupungin ympäröivä luonto mahdollistaa retkien ja muiden oheisohjelmien järjestämisen aivan kaupungin keskustan läheisyydessä. Ilman retkiä tai muiden ohjelmien järjestämistäkin luonto tuo kaupungille ilmettä ja houkuttelee ulkomaalaisia vieraita eikä sen mainostamista ole syytä unohtaa. Lyhyen matkan päässä ovat myös Lapin eri kohteet, Syöte ja Kuusamo, joihin on helppo jatkaa matkaa tai tehdä pienempi vierailu kongressin yhteydessä. Luonnon tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntäminen ja niiden markkinoiminen kannattaisi huomioida tulevaisuudessa paremmin.

Tutkimus osoittaa, että vertailukaupunkien sisäisten toimijoiden välinen yhteistyö on eri luokkaa kuin Oulussa. Tämä vaikuttaa kongressimatkailussa ja sen kehittämisessä oleellisesti ja sen voisikin sanoa olevan keskeisin asia koko toiminnalle. Yhteistyön mukana alan tuntemus lisääntyy laajemmin ja sen seurauksena ymmärrys ja arvostus kongressitoimintaa kohtaan kasvaa.

Pienessä kaupungissa on loistavat edellytykset hedelmälliselle yhteistyölle eri alalla toimijoiden kanssa. Muuan muassa kaupungin, kongressitoimistojen ja korkeakoulujen asiantuntijoiden yhteistyön toimivuudessa on paljon kehittämisen varaa ja se voisikin parhaimmillaan nostaa Oulun kongressimatkailun aivan uudelle tasolle. Kuten haastatteluissa ilmeni, on yhteistyö eri toimijoiden kanssa välttämättömyys ja elinehto kongressitoiminnan rakentamisessa ja kehittämisessä. Kongressien järjestäjiä, alojen tutkijoita ja muita ammattilaisia, tulisi entistä enemmän aktivoida kongressien kutsumiseen ja järjestämiseen Oulussa. Innostusta kongressien saamiseen voisi lisätä esimerkiksi palkitsemalla aktiivisesti asian eteen toimivia henkilöitä vuosittain. Palkinnon tai muistamisen voisi osoittaa esimerkiksi kansainvälisen kongressin kutsujalle. Oulussa on monella alalla kansainvälisestikin vaikuttavia henkilöitä, joita tällainen toiminta voisi aktivoida.

Yhden uuden mahdollisuuden myös kongressimatkailua ajatellen avaa uuden kaivannaisalaan keskittyvän tiedekunnan perustaminen Oulun yliopistoon ja sen alan osaamisen ja tutkimuksen keskittyminen seudulle. Kaivostoiminnan painottuminen Pohjois-Suomeen tuo Oulun kongressimatkailulle uuden keskittymisalueen, jolle ei ole kilpailijoita Suomessa. Suunnitteilla oleva Pyhäjoen ydinvoimala kuuluu suurhankkeeseen ja toteutuessaan sen vaikutus koko Pohjois-Suomen tulevaisuuteen on merkittävä. Nämä alat tulevat olemaan tulevaisuuden kannalta merkittävässä asemassa ja alojen kongressien saamiseksi Ouluun on tehtävä töitä.

Kaupunkien välillä on jonkin verran eroja toimintatavoissa kongressimatkailun hoitamisessa. Myös toimintatapoja vertailtaessa jälleen nousee esille yhteistyön ja sen hoitamisen vaikutus koko toiminnalle. Jokaisessa kaupungissa kongressimatkailua hoitava taho on organisoitunut eri tavoin, mutta muista kaupungeista Oulun erottaa se, että alalla vaikuttaa niin usea erillinen taho. Jyväskylässä kaikki toimintaan kuuluvat muodostavat jäsenistön, joka yhdessä päättää ja hoitaa kongressitoimintaan liittyvät asiat. Myös Espoon Matkailu Oy:n hallituksessa vaikuttaa henkilöitä korkeakouluista ja muista vaikuttavista tahoista.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää syitä sille, miksi vertailukaupungit Espoo ja Jyväskylä menestyvät kongressimatkailussa paremmin kuin Oulu ja miten heidän toimintatavat kongressimatkailun hoitamisessa eroavat Oulun kaupungin toimintatavoista. Teemahaastatteluina tehdyn tutkimuksen tavoite oli saada vastauksia näihin kysymyksiin ja saada niiden pohjalta aikaan kehitysehdotuksia kaupungin kongressimatkailun parantamiseksi. Haastatteluista saaduilla tiedoilla on selkeä yhteys tietoperustaan ja kehittämiskohteiksi nousi samoja asioita, jotka teoriaosassa näyttäytyivät tärkeimpänä.

Valtakunnallisesti koko kongressialan haasteena on tieteentekijöiden aktivointi oman alan kongressien kutsumiseksi Suomeen. Kuten Rautiainen & Siiskonen (2013, 108) kertoo, kongressit saadaan yleisimmin tiedeyhteisöjen ja järjestöjen kautta. Tutkimuksessa nousikin esille erityisesti Oulun kaupungin sekä yliopiston ja sen tutkijoiden passiivisuus kongressien kutsumiseen kaupunkiin. Tämä kertoo siitä, että alaa ei arvosteta eikä sen imagollista ja taloudellista hyötyä ymmärretä riittävän hyvin. Oulusta löytyy erityisosaamista ja aloja, joilta kansainvälisiä kongresseja on helppo kutsua. Aktivointia voi auttaa esimerkiksi vuosittainen kongressitoiminnassa ansioituneen tieteentekijän palkitseminen.

Kaikissa haastatteluissa nousi esille kaupungin sisäisten toimijoiden välisen aidon, avoimen ja sitoutuneen yhteistyön merkitys. Vertailukaupungeissa kongressimatkailun hoitaminen on organisoitu niin, että sen suunnitteluun osallistuu kaupungin, korkeakoulujen, kongressitoimiston sekä muiden alan vaikuttajien edustajia. Oulussa kongressien järjestämistä hoitaa BusinessOulu ja Oulun Matkailu, joiden lisäksi on yksityisiä yrityksiä ja liikuntatapahtumissa asian hoitaja löytyy kaupungin liikuntapalveluista. Näiden toimijoiden yhteistyö helpottaisi kongressin järjestäjää, mutta myös Oulun kongressialan toimijoita.

Sivulla 13 olevassa kuvio 1:ssä kuvattuja kongressin saamiseen ja sen onnistumiseen vaikuttavista tekijöistä kongressipaikat ja majoituspalvelut ovat Oulussa hyvällä tasolla. Haastateltavien mukaan olisi todella epätodennäköistä, että kongressin järjestäminen Oulussa jäisi näistä tekijöistä kiinni. Verrattuna esimerkiksi Jyväskylään, on Oulun saavutettavuuskin hyvä, mikäli lentoliikenneyhteydet säilyvät nykyisellä tasolla. Kaupungin ilmapiiristä ja palvelukulttuurista ei haastatteluissa tullut esille mitään moitittavaa. Erityisiä vetovoimatekijöitä

kaupungissa ei pohjoisen eksoottisten luonnonolojen lisäksi oikeastaan löydy. Suuria investointeja ei taloudellisen tilanteen vuoksi myöskään ole lähitulevaisuudessa odotettavissa, mutta jokin uusi vetovoimainen kongressi- tai tapahtumapaikka lisäisi mielenkiintoa kaupunkia kohtaan.

Oulun kaupungin imago kaipaa kohotusta, jotta kaupungin haluttavuus lisääntyisi. Onnistuneet kongressit toimivat erinomaisesti paikkakunnan imagon kohottajana. Rautiaisen & Siiskosen (2013, 88) mukaan kongresseista hyötyvät tieteenalat niiden kansainvälisen toiminnan lisääntyessä, mutta suurin hyöty tulee kuitenkin järjestävälle paikkakunnalle. Kongressiosallistujat ovat parhaiten maksavia matkustajia eikä taloudellista hyötyä tule vähätellä. Oulussa järjestettävien kongressien keskimääräinen osallistujamäärä on noin 150 henkilöä. Yksi osallistuja viettää kaupungissa keskimäärin neljä päivää ja kuluttaa rahaa keskimäärin 350 euroa vuorokaudessa. Voidaan laskea, että yksi osallistuja tuo vierailunsa aikana kaupunkiin 1400 euroa. Yhteensä tällaisen keskikokoisen kongressin osallistujat tuovat kaupunkiin siis 210 000 euroa. BusinessOulun tavoitteen, vuoden 2012 kongressien määrän kaksinkertaistamisen, onnistuessa niiden tulovaikutus Oulun kaupungille olisi yli 5 miljoonaa euroa vuodessa.

Tehokkaalla ja sitoutuneella toiminnalla Oulu voisi lisätä kongressien määrää ja tuoda tarpeellisia tuloja kaupungille ja sen elinkeinolle. Samalla kaupungin tunnettuus lisääntyisi ja kaupungin imago kohoaisi. Rautiaisen & Siiskosen (2013, 96) mukaan teknologian ja tietotekniikan alan sekä lääketieteen ja terveyden alan kongresseja järjestetään Suomessa eniten. Nämä ovat myös Oulussa vahvimpia aloja ja niiden kongressien saamiseen kannattaa panostaa jatkossakin. Näiden lisäksi haastatteluissakin mainitut arktisten alojen kongressit ovat Oulun vahvuus joka voi olla erottamassa Oulua muista kaupungeista. Samat asiat nousivat esille myös Finland Convention Bureauun kongressipäällikkö Leena Sipilän haastattelussa viime syksyn Kalevassa (Kaleva, 26.9.2013), jossa hän kehotti oululaisia hakemaan kaupunkiin kongresseja. Hän on sitä mieltä, että Oululla on kaikki mahdollisuudet aktivoitua ja lisätä kongressien määrää, koska erityisosaamista löytyy paljon aloilta, joilta kongresseja on helppo saada kaupunkiin.

6 POHDINTA

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää syitä sille, miksi Espoo ja Jyväskylä menestyvät Oulun kaupunkia paremmin kongressimatkailussa sekä miten heidän toimintatavat kongressimatkailun hoitamisessa eroavat Oulun kaupungin tavoista. Tutkimus toteutettiin teemahaastatteluna. Ennen haastatteluiden toteuttamista tutustuin kongressimatkailuun Suomessa ja vertailukaupungeissa teorian pohjalta.

Haastatteluiden pohjalta rakensin SWOT -analyysin Oulun kongressimatkailun tilanteesta yhdessä toimeksiantajan kanssa. Nelikenttään kirjatut asiat osoittivat, että kaupungissa on jo olemassa hyviä vahvuuksia, joiden avulla tulevaisuuden mahdollisuuksia voidaan toteuttaa. Suurin osa ympäristön uhkista oli sellaisia, joihin on todella vaikea vaikuttaa eikä niihin ollut mielestäni järkevää takertua. Mahdollisuudet nousivat kuviosta esille niiden määrän ja hyödynnettävyyden vuoksi. Niihin panostaminen on mielestäni järkevää, koska samalla pienennetään sisäisten heikkouksien kongressitoiminnalle luomaa uhkaa.

Opinnäytetyön tekeminen oli mielenkiintoinen ja opettavainen projekti. Aihe on haasteellinen ja kehitettävää kongressimatkailusta löytyy jokaisesta kaupungista varmasti jatkuvasti. Itselleni haastetta toi astuminen ulos tutuimmalta aihealueelta laskentatoimesta, mutta en usko siitä olleen työlle haittaa. Sillä, etten ajatellut työtä niin markkinoinnillisesta näkökulmasta, voi olla positiivinenkin vaikutus työn kokonaisuudelle.

Alustava aikatauluni venyi jonkin verran erityisesti kokoaikaisen työskentelyni sekä haastattelujen sopimisen haasteellisuuden vuoksi. Tietoperustan kerääminen onnistui hyvin, mutta sen kasaaminen ja työn jäsenteleminen tuottivat työn keskivaiheilla ongelmia. Ohjausseminaarin jälkeen päädyinkin muuttamaan sisällysluettelon järjestystä radikaalista ja sain työn lopulta myös lukijan kannalta loogisempaan järjestykseen.

Teemahaastatteluina toteutettu tutkimus onnistui mielestäni hyvin. Sain niistä riittävästi tietoa, jotta onnistuin vertailemaan kaupunkien toimintatapoja. Löysin kaupunkien välillä toimintatavoissa eroja ja tein kehitysehdotukset Oulun kaupungin kongressitoiminnan parantamiseksi muiden kaupunkien toiminnasta oppimalla.

Sain tutkimuksellani mielestäni selville oleellisimmat erot vertailukaupunkeihin nähden ja tärkeimmät kehittämiskohteet tulevaisuuden kongressimatkailua varten. Jotkin kehittämistä vaativat asiat ovatkin Oulussa jo tiedossa, mutta toimenpiteet niiden parantamiseksi ovat jääneet tekemättä. Avoimen yhteistyön puute, joka haastatteluissakin tuli esille, on mielestäni Oulun suurimpia ongelmia. Usean eri tahon toimiessa alalla se ei varmasti ole yksinkertaista, mutta tuottaa takuulla tuloksia paremmin ja vähemmällä vaivalla kuin nykyinen toimintatapa. Erityisesti yhteistyötä yliopiston kanssa tulisi parantaa, jotta tieteentekijät aktivoituvat kutsumaan kongresseja kaupunkiin.

Koen, että konkreettisten kehittämistoimenpiteiden suunnittelu käytännön tasolla tulevaisuutta varten on itselleni opinnäytetyöntekijänä lähes mahdottomuus. Tietoperustan kerääminen avasi kongressimatkailua niin, että haastatteluiden tekeminen ja niiden pohjalta kaupunkien toimintatapojen vertaileminen oli mahdollista. Jos olisin toteuttanut tutkimuksen olemalla mukana kongressitoiminnassa, olisin päässyt siihen varmasti vielä paremmin sisälle ja osannut mahdollisesti antaa kehittämisohjeita jopa yksittäisiin käytännön toimenpiteisiin. Uskon tutkimustuloksistani olevan hyötyä toimeksiantajalle, vaikka tutkimuksessa selvinneet suurimmat ongelmat heillä varmasti olikin jo entuudestaan tiedossa. Ulkopuolisen tekemä tutkimus avaa toivottavasti myös muiden kongressialalla toimijoiden silmiä kehittämistoimenpiteille.

Tutkimustani voidaan kehittää eteenpäin keskittymällä pelkästään tässä työssä selvinneisiin Oulun kaupungin ongelmiin kongressimatkailun hoitamisessa. Suurimmat ongelmat yhteistyön toimimattomuus sekä alan ymmärryksen ja arvostuksen puute avautuisivat varmasti paremmin henkilölle, joka on mukana toiminnassa. Toimeksiantaja voisi hyvin käyttää esimerkiksi harjoittelijaa tekemään jatkotutkimusta keinojen selvittämiseksi.

Toimeksiantajalle työ toimii hyödyllisenä tilannekatsauksena tämän hetken kongressimatkailun tilanteeseen. Se palvelee osaltaan myös muita kongressikaupunkeja, erityisesti vertailukohteina käytettyjä Jyväskylää ja Espoota. Tutkimus on hyödyksi myös muille kongressialan toimijoille Oulussa.

LÄHTEET

Aikio, R., projektipäällikkö & Pikkarainen, H., kongressiasiantuntija, BusinessOulu. 2013. Keskustelu 24.5.2013. Torikatu 10. Oulu.

BusinessOulu. 2013. Kokousjärjestäjille. Hakupäivä 11.6.2013.
<http://www.businessoulu.com/fi/kokousjarjestajille.html>.

BusinessOulu. 2013a. Kokousjärjestäjille. Kongressikalenteri. Hakupäivä 26.10.2013.
<http://www.businessoulu.com/fi/kokousjarjestajille/kongressikalenteri-menneet.html>.

BusinessOulu. 2013. Kokousjärjestäjille. Kongressitilat. Hakupäivä 15.10.2013.
<http://www.businessoulu.com/fi/kokousjarjestajille/kongressitilat.html>.

BusinessOulu. 2013b. Kokousjärjestäjille. Majoitus. Hakupäivä 26.10.2013.
<http://www.businessoulu.com/fi/kokousjarjestajille/majoitus.html>.

BusinessOulu. 2013. Kokousjärjestäjille. Miksi valita Oulu?. Hakupäivä 15.10.2013.
<http://www.businessoulu.com/fi/kokousjarjestajille/miksi-valita-oulu.html>.

Espoon Matkailu Oy. 2013. Kokous & Kongressi. Kokousta. Espoo kokouspaikkana. Hakupäivä 11.11.2013. http://www.visitespoo.fi/kokous_ja_kongressi/kokousta/Espoo_kokouspaikkana.

Finpro. 2013. Hakupäivä 29.12.2013. <http://www.finpro.fi/etusivu>.

Hanski, P., toimitusjohtaja, Kongressitoimisto Konffa Oy. VS: Kongressimatkailu -tutkimus // Konffa Oy. Sähköpostiviesti 14.1.2014.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Hotanen, J., Laine, R. & Pietiläinen, S. 2001. Benchmarkingopas. Helsinki: Suomen Laatu keskus Koulutuspalvelut Oy.

Jyväskylä Convention Bureau. 2013. Hakupäivä 11.6.2013. <http://www.jcb.fi/etusivu>.

Jyväskylä Convention Bureau. 2013. Kokouspaikat. Hakupäivä 20.10.2013.
<http://www.jcb.fi/kokouspaikat>.

Jyväskylä Convention Bureau. 2013. Uutiset. Jyväskylä vuonna 2012 Suomen viidenneksi vilkkain kongressikaupunki. Hakupäivä 11.11.2013.
http://www.jcb.fi/uutiset?article_id=9870&category_id=75.

Jyväskylän yliopisto. 2014. Yliopistopalvelut. Ohjeet sidosryhmille. Monisivuiset oppaat. Kongressijärjestäjän opas. Rehtorin tunnustuspalkinto kongressijärjestäjälle. Hakupäivä 8.1.2014.
<https://www.jyu.fi/yliopistopalvelut/sidosryhmille/oppaat/kongressijarjestajan-opas/rehtorin-tunnustuspalkinto-kongressijaerjestaajaalle>.

Koivistoinen, J., Markkinointisuunnittelija, Kongressit, Finland Convention Bureau. VS: Kongressimatkailu -tutkimus. Sähköpostiviesti 15.11.2013.

Kongressisuunnittelun opas. Julkaistu 11.9.2013. Finland Convention Bureau.
<http://www.mek.fi/wp-content/uploads/2013/04/Kongressisuunnittelu-opas.pdf>.

Koskinen, I., Alasuutari, P. & Peltonen, T. 2005. Laadulliset menetelmät kauppatieteissä. Tampere: Vastapaino.

Lahtinen, J. & Isoviita, A. 1998. Markkinoinnin suunnittelu. Jyväskylä: Avaintulos Oy.

Matkailun edistämiskeskus MEK. 2013. Etusivu. Uutiset. Suomella loistava kongressivuosi 2012. Hakupäivä 10.6.2013. <http://www.mek.fi/news/suomella-loistava-kongressivuosi-2012/>.

Matkailun edistämiskeskus MEK. 2013. Tutkimukset ja tilastot. Infograafi – Matkailun tärkeimmät tunnusluvut. Hakupäivä 26.10.2013. http://www.experiencebusiness.fi/media/matkailu-luvut/oske_infograafi_0913_web.pdf.

Matkailun edistämiskeskus MEK. 2013. Tutkimukset ja tilastot. Kongressitilastot. Hakupäivä 11.6.2013. www.mek.fi/wp-content/uploads/2013/04/Kongressien_kehitys_1985_2012.pdf.

Matkailun edistämiskeskus MEK. 2013. Tutkimukset ja tilastot. Kongressitilastot. Hakupäivä 2.11.2013. http://www.mek.fi/wp-content/uploads/2013/04/Kongressit_paikkakunnittain_2002_2012.pdf.

Matkailun edistämiskeskus MEK. 2013. Tutkimukset ja tilastot. Tutkimukset. Delegaattitutkimus 2010. Hakupäivä 28.9.2013. http://www.mek.fi/wp-content/uploads/2013/04/2011-delegaattitutkimus_loppuraportti.pdf.

Oulun kaupunki. 2013. Oulu-tietoa. Tietoa Oulusta -esite. Hakupäivä 26.10.2013. http://www.ouka.fi/c/document_library/get_file?uuid=34f130c2-584b-4997-bf29-cb2dce0ce95e&groupId=50085.

Oulun matkailu Oy. 2013. Kokoukset. Kokoushotellit. Hakupäivä 26.10.2013. <http://www ouluon.fi/fi/kokoukset/kokoushotellit/>.

Oulun yliopisto. 2013. Uutiset. Kaivosalan tiedekunta Oulun yliopistoon. Hakupäivä 11.1.2014. <http://www oulu.fi/yliopisto/uutiset/2013/12/kaivosalan-tiedekunta-oulun-yliopistoon>.

Rautiainen, M. & Siistonen, M. 2013. Kokous- ja kongressipalvelut. 6. uudistettu painos. Helsinki: Restamark.

Sankala, K. 2013. Oulun kannattaa metsästää kongresseja. Kaleva 26.9.2013.

Tilastokeskus. 2013. Majoitustilasto. Liitetaulukko 3.2. Hotellikapasiteetti ja sen käyttö, tammi-
elokuu 2013. Hakupäivä 2.11.2013.
http://www.tilastokeskus.fi/til/matk/2013/08/matk_2013_08_2013-10-24_tau_006_fi.html.

Viitala, R. & Jylhä, E. 2008. Liiketoimintaosaaminen. Menestyvän yritystoiminnan perusta. Helsinki: Edita Prima Oy.

Väestörekisterikeskus. 2013. Palvelut kansalaisille. Tilastot. Asukasluvut. Kuntien asukasluku aakkosjärjestyksessä. Hakupäivä 5.11.2013. <http://vrk.fi/default.aspx?docid=7693&site=3&id=0>.

LIITTEET

OULUN KAUPUNGIN KOKOUS- JA KONGRESSITILAT

LIITE 1

TAULUKKO 3 Oulun kaupungin kokous- ja kongressitilat (BusinessOulu 2013, hakupäivä 15.10.2013)

Kokous- ja kongressitila	Kokoustilat (kpl)	Kokonaiskapasiteetti (hlö)	Suurin tila (hlö)
Energia-Areena (Oulun jäähalli)	1	4760 istumapaikkaa 1854 seisomapaikkaa	6614
Jatulin Liikuntakeskus	1	1200	-
Kulttuuritalo Valve	2	500	138
Nallikari Lomakylä-Camping	1	25–30	25–30
Ouluhalli	2	1530 istumapaikkaa 4500 tuolia	6030
Oulun musiikkikeskus ja Pohjankartano	6-10	3000	816
Oulun kaupunginkirjasto (Pakkala-Sali)	4	190	190
Oulun kaupunginteatteri	4	900	527
Oulun taidemuseo	2	350	
Oulunsalo-talo	2	518	300
Tiedekeskus Tietomaa	4	312	210

TAULUKKO 4 Oulun kaupungin hotellikapasiteetti (Oulun matkailu Oy 2013, hakupäivä 26.10.2013 & BusinessOulu 2013b, hakupäivä 26.10.2013)

Hotelli	Huoneita	Etäisyys keskustaan	Muuta
Airport Hotel Oulu	40	9 km	6 kokoustilaa yht. 150 hengelle
Best Western Hotel Apollo	70	0,3 km	
Best Western Hotel Samantta	29	20 km	Kokoustilat 70 hengelle
Break Sokos Hotel Eden	169	4 km	Kylpylähotelli, 7 kokoustilaa yht. 168 hengelle
Cumulus Oulu	207	0,6 km	6 kokoustilaa yht. 180 hengelle
Holiday Inn Oulu	154	0,4 km	4 kokoustilaa yht. 170 hengelle
Hotelli Lasaretti			350 hengen Aurora-Sali + 14 muuta kokoustilaa
Omenahotelli	123	0,05 km	
Original Sokos Hotel Arina	260	0,05 km	Kokoustiloja
Pohto Hotelli Kortteeri	35	2,5 km	yli 20 kokoustilaa yht. 180 hengelle
Radisson Blu Hotel Oulu	221	0,5 km	12 kokoustilaa, suurin n. 300 hengelle
Scandic Oulu	214	0,4 km	10 kokoustilaa

TAULUKKO 5 Kaupunkien välistä vertailua (Tilastokeskus 2013, hakupäivä 2.11.2013 & Matkailun edistämiskeskus MEK 2013, hakupäivä 2.11.2013 & Väestörekisterikeskus 2013, hakupäivä 5.11.2013)

	Oulu	Jyväskylä	Espoo
Asukasluku	193 506 (5. suurin)	134 756 (7. suurin)	259 885 (2.)
Kongressit 2012	24	63	78
Delegaatit 2012	2 278	4 802	8 001
Kongressin keskim. osallistujamäärä 2012	95	76	103
Kongressikeskus	Ei	On	Ei
Hotellihuoneen hinta	84,37	93,46	79,71
Yhteydet pääkaupunkiseudulta	Lentokone (n. 1h) Juna (n. 7 h)	Lentokone (n. 50 min) Juna (n. 3,5 h)	Linja-auto (n. 30 min) Taksi (n. 30 min)

TAULUKKO 6 Kansainväliset kongressit 2002–2012 (Matkailun edistämiskeskus MEK 2013, hakupäivä 2.11.2013)

Kongressit vuosittain		Oulu	Jyväskylä	Espoo	Koko Suomi
2002	Kongressien määrä	17	9	39	278
	Osallistujat	2930	1600	4470	50600
2003	Kongressien määrä	10	14	44	297
	Osallistujat	1450	3540	4880	55100
2004	Kongressien määrä	15	13	59	316
	Osallistujat	3650	3770	4830	54160
2005	Kongressien määrä	12	21	42	265
	Osallistujat	1420	2460	3900	40930
2006	Kongressien määrä	8	34	55	423
	Osallistujat	1860	4010	7090	61540
2007	Kongressien määrä	9	37	53	438
	Osallistujat	1460	4210	4790	60790
2008	Kongressien määrä	23	28	66	486
	Osallistujat	2130	2500	4810	60710
2009	Kongressien määrä	10	21	66	432
	Osallistujat	930	3610	5885	63600
2010	Kongressien määrä	17	44	58	416
	Osallistujat	1728	4074	6111	61371
2011	Kongressien määrä	17	34	63	417
	Osallistujat	1717	4330	5269	59390
2012	Kongressien määrä	24	63	78	634
	Osallistujat	2278	4802	8001	77222

1. HAASTATELTAVAN TAUSTAT:

- Nimi ja asema työssä? Saako nimen mainita opinnäytetyössä?

2. KONGRESSIMATKAILU SUOMESSA:

- Lyhyesti tämän hetken tilanne ja tulevaisuus?

3. KONGRESSIMATKAILU KOHDEKAUPUNGISSA:

- Tilanne tällä hetkellä/ tulevaisuudessa?
- Kaupungin vahvuudet/ heikkoudet?

KAUPUNGIN KONGRESSITILAT JA MAJOITUS:

- Millaisia kongressitiloja/ hotellikapasiteetti?
- Kongressikeskus: onko/olisiko sillä vaikutusta?

KAUPUNGIN KONGRESSITYYPIT:

- Minkä alan kongresseja? Minkä kokoisia keskimäärin?
- Pääsegmentit (tieteelliset, yrityskokoukset, kannustematkailu)?
- Vaikuttaako yliopiston tiedekunta/ jakautuuko sen mukaan eri kaupunkeihin?

KAUPUNGIN TOIMINTATAVAT:

- Historia: miten yhteistyö kaupungin, yliopiston ja Convention Bureauun kanssa kehittynyt?
- Yhteistyö korkeakoulujen kanssa?
- Yhteistyö muiden tahojen kanssa? Tärkeimmät yhteistyökumppanit?
- Oheistoiminta: retket, pre & post-tour – matkat, näyttelyt ym.

CONVENTION BUREAUN TOIMINTATAVAT:

- Onko jäsenistö?
- Ketä toimintaan kuuluu?
- Ketä CB edustaa?
- Miten kongressit huomioidaan osana kaupungin/yliopiston/tutkimusyhteisön kv toimintaa?

4. KONGRESSIMATKAILUN HAASTEET:

- Kohdekaupungin haasteet?
- Suomen haasteet?

1. Nimesi ja asema työyhteisössäsi? Saako nimesi mainita opinnäytetyössä?
2. Millaisena näet kongressimatkailun tilan tällä hetkellä Suomessa? Entä tulevaisuudessa?
3. Millaisena näet Oulun kaupungin tilan tällä hetkellä kongressimatkailussa?
4. Mitkä ovat kohdekaupunkien ehdottomat vahvuudet ja suurimmat heikkoudet? Mainitse jokaisesta kaupungista jotain (Oulu, Jyväskylä ja Espoo).
5. Miten kongressit jakautuvat kaupunkeihin, vaikuttaako esimerkiksi yliopistojen tiedekunnat haluun tulla tiettyyn kaupunkiin?
6. Mitkä ovat suurimmat haasteet kongressimatkailun tulevaisuutta ajatellen Suomessa sekä erityisesti Oulussa?
7. Miten kongressit rahoitetaan? Onko olemassa jokin kulurakenne, vai määrittyykö aina tapauskohtaisesti miten kulut jakautuu?